

Reguleringsimpactanalyse tot opheffing van de koninklijke besluiten betreffende de beroepsbekwaamheden voor de uitoefening van installateur-frigorist, van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook de algemene aanneming

INHOUD

1	Gegevens van het advies	5
1.1	GEGEVENS VAN DE REGELGEVING	5
1.2	GEGEVENS VAN DE AANVRAGER	5
2	Titel en fase	5
3	Situatieschets.....	5
4	Samenvatting.....	6
5	Context	8
5.1	EUROPESE CONTEXT	8
5.2	JURIDISCHE CONTEXT	9
5.2.1	<i>Vestigingswetgeving .....</i>	<i>9</i>
5.2.2	<i>Europese, federale en regionale sectorspecifieke regelgeving.....</i>	<i>9</i>
5.2.3	<i>Europese regelgeving inzake vrijheid van vestiging en vrij verkeer van diensten.....</i>	<i>9</i>
5.3	BELEIDSMATIGE CONTEXT	10
6	Probleembeschrijving.....	10
6.1	HERZIENING VESTIGINGSREGLEMENTERING IN FUNCTIE VAN EUROPESE REGELGEVING.....	10
6.1.1	<i>Erkenning beroepskwalificaties (art. 13, Richtlijn 2005/36/EG).....</i>	<i>11</i>
6.1.2	<i>Vrije dienstverrichting (art. 5, Richtlijn 2005/36/EG) .....</i>	<i>12</i>
6.1.3	<i>Gedeeltelijke toegang (art. 4, septies, Richtlijn 2005/36/EG) .....</i>	<i>15</i>
6.1.4	<i>Indijking regelgevende belemmeringen .....</i>	<i>15</i>
6.2	KNELPUNTEN BINNEN DE VESTIGINGSWETGEVING	16
6.2.1	<i>De vestigingswetgeving volgt de sterk evoluerende markt niet.....</i>	<i>16</i>
6.2.2	<i>De wetgeving is niet proportioneel, doelmatig en afgewogen.....</i>	<i>16</i>
6.2.3	<i>De vestigingswetgeving is ondernemerschapremmend .....</i>	<i>17</i>

6.2.4	De vestigingswetgeving is onduidelijk.....	18
6.2.5	De vestigingswetgeving leidt tot concurrentievervalsing.....	18
6.2.6	Leerprogramma's zoals bepaald in de regelgeving volgen evoluties en noden niet	18
6.2.7	Vestigingswetgeving bepaalt enkel startpositie.....	19
6.2.8	Handhaving is uitermate moeilijk.....	19
6.2.9	Conflicterend met andere regelgeving	20
6.2.10	Vestigingswetgeving is niet langer een kwaliteitsvolle regelgeving.....	20

7 Oorspronkelijke doelstellingen vestigingswetgeving 20

7.1	CONSUMENTENBESCHERMING	20
7.1.1	Vestigingswet.....	20
7.1.2	Regels van de kunst.....	21
7.1.3	Algemene verbintenissenleer Burgerlijk Wetboek.....	23
7.1.4	Wet Breyne ("Woningbouwwet").....	23
7.1.5	Tienjarige burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering van aannemers, architecten en andere dienstverleners in de bouwsector.....	23
7.1.6	De Wet Marktpraktijken en consumentenbescherming.....	24
7.1.7	Specifieke bouwactoren	24
7.1.7.1	De architect	24
7.1.7.2	Het bouwteam	25
7.1.7.3	De EPB-verslaggever en ventilatieverslaggever	25
7.1.8	Conclusie	26
7.2	BEROEPSBEKWAAMHEID IN KBO ALS BEWIJS VAN KWALITEIT	26
7.3	OPENBARE VEILIGHEID	27
7.3.1	Wet Welzijn van 4 augustus 1996.....	27
7.3.2	VCA-certificaat	28
7.3.3	Veiligheidscoördinator	28

8 Beleidsdoelstelling 29

9 Opties 29

→	Nuloptie: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen.....	29
→	Optie 2: Afschaffen van de onderzochte gereguleerde beroepen	29
→	Optie 3: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang	30

10 Analyse van de effecten 30

→	Nuloptie: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen	30
	Effectbeschrijving bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen	30
	Vergelijkingstabel van alle effecten bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen.....	31
→	Optie 2: Afschaffen van de onderzochte gereguleerde beroepen	32
	Effectbeschrijving bij afschaffing van de onderzochte gereguleerde beroepen.....	32
	Vergelijkingstabel van alle effecten bij afschaffing van de onderzochte gereguleerde beroepen	33
	Alternatieve controle op kwaliteit diensten	34

<i>Conclusie proportionaliteitstest</i>	34
<i>Alternatieven vanuit de sector bij afschaffing van de vestigingswetgeving</i>	34
<i>Federaal initiatief</i>	34
<i>Bijkomende ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid & alternatieven vanuit de sector</i>	35
<i>Complementariteit met bestaand beleidsinstrumentarium vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen</i>	35
<i>Complementariteit met bestaand beleidsinstrumentarium vanuit het Departement Werk en Sociale Economie</i> ...	35
→ Optie 3: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang	36
<i>Effectbeschrijving bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang</i>	36
<i>Vergelijkingstabel van alle effecten bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang</i>	37
11 Vergelijking van de opties	38
→ Nuloptie: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen	38
→ Optie 2: Afschaffen van de onderzochte gereguleerde beroepen	38
→ Optie 3: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang	38
12 Uitvoering.....	38
13 Administratieve lasten	39
14 Handhaving.....	40
15 Consultatie.....	40
16 Analyse per beroep	41
16.1 RUWBOUWACTIVITEITEN	43
16.2 INSTALLATEUR-FRIGORIST	44
16.3 INSTALLATIEACTIVITEITEN VOOR CENTRALE VERWARMING, KLIMAATREGELING, GAS EN SANITAIR	46
16.4 STUKADOOR-, CEMENTEER- EN DEKVLOERACTIVITEITEN	51
16.5 TEGEL-, MARMER- EN NATUURSTEENACTIVITEITEN.....	52
16.6 DAKDEKKERS- EN WATERDICHTINGSACTIVITEITEN	53
16.7 SCHRIJNWERK	56
16.7.1 Plaatsen/herstellen van schrijnwerk – glazenmaker	56
16.7.2 Algemeen schrijnwerk	56
16.8 EINDAFWERKINGSACTIVITEITEN.....	58
16.9 ELEKTROTECHNISCHE ACTIVITEITEN	59
16.10 ALGEMENE AANNEMINGSACTIVITEITEN.....	61
17 Contactinformatie	61

18 Bijlage 1: Bijkomende controle momenten	62
18.1 WAT ALS VERHUURDER?	62
18.1.1 Conformiteitsattest	62
18.1.2 Energieprestatiecertificaat (EPC) voor huurwoningen	62
18.1.3 Verplichte rookmelders	62
18.2 WAT BIJ VERKOOP?	62
18.2.1 Keuringsattest van de elektrische installatie	62
18.2.2 Energieprestatiecertificaat (EPC)	62
18.2.3 Postinterventiedossier	63
19 Bijlage 2: Tabel gereguleerde beroepen Europa	64

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	Advies 2018/203 van 18 mei 2018
bevoegde minister(s) van de regelgeving	De heer Philippe Muyters, Vlaams minister bevoegd voor de economie
RIA	Advies 2018/203 van 23 mei 2018
JoKER	Niet van toepassing
Armoedetoets	Niet van toepassing
link naar de regelgevingsagenda	Pj - 244071

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	Saskia.baele@vlaio.be
organisatie	Agentschap Innoveren en Ondernemen
beleidsdomein	Economie, Wetenschap en Innovatie
entiteit	Agentschap Innoveren en Ondernemen

2 Titel en fase

Dit document wordt bijgevoegd aan het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot opheffing van het koninklijke besluit van 21 december 1974 tot bepaling van de eisen tot uitoefening van de beroepswerkzaamheid van installateur-frigorist in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen en het koninklijk besluit van 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming. Het ontwerpbesluit wordt voorgelegd aan de Vlaamse Regering voor principiële goedkeuring.

3 Situatieschets

Bij de 6de Staatshervorming van 1 juli 2014 werd de bevoegdheid inzake de vestigingswetgeving overgedragen van het federale niveau naar de gewesten. Naast de algemene voorwaarde rond basiskennis bedrijfsbeheer

behoren 27¹ “ambachtelijke” gereglementeerde beroepen, sinds die datum tot het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie.

Mede in het licht van de Europese Richtlijn 2013/55/EU van het Europese Parlement en de Raad van 20 november 2013 tot wijziging van Richtlijn 2005/36/EG betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, dient deze vestigingswetgeving grondig te worden geëvalueerd en aangepast.

Gelet op de omvang van dergelijk onderzoek en de noodzaak om snel te reageren, werd gefaseerd te werk gegaan.

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 tot opheffing van koninklijke besluiten betreffende de beroepsbekwaamheden van slager-groothandelaar, droogkuiser-verver, restaurateur of traiteur-banketaannemer, brood- en banketbakker, kapper, schoonheidsspecialist, masseur, voetverzorging, opticien, dentaaltechnicus, begrafenisondernemer, beenhouwer-spekslager en met betrekking tot de uitoefening van zelfstandige activiteiten met betrekking tot fietsen en motorvoertuigen, werden reeds 16 van 27 gereglementeerde beroepen opgeheven. Dit besluit trad op 1 januari 2018 in werking.

Op 14 juli 2017 gaf de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring aan het ontwerp van decreet tot opheffing van basiskennis van het bedrijfsbeheer als wettelijke verplichting. Vanuit een nieuwe visie van ondernemerschapscompetenties rolt het Agentschap Innoveren en Ondernemen in samenwerking met de stakeholders het actieplan “Versterken van Ondernemerschapscompetenties” uit.

Resten nog volgende 11 gereglementeerde beroepen die allen gerelateerd zijn aan de bouw: installateur-frigorist; ruwbouwactiviteiten; stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten; tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten; dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten; plaatsen/herstellen van schrijnwerk – glazenmaker; algemeen schrijnwerk; eindafwerkingsactiviteiten; installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair; elektrotechnische activiteiten; algemene aannemingsactiviteiten. Deze maken het voorwerp uit van voorliggende analyse en voorstel van beslissing.

4 Samenvatting

De Vlaamse Regering wenst zwaar in te zetten op het ondernemerschap. Samen met de stakeholders wil zij een goed doordachte invulling geven aan het Vlaamse vestigingsbeleid, de toegang tot het beroep actualiseren, het ondernemerschap stimuleren en tenslotte de vestigingswetgeving afstemmen op de Europese regelgeving.

Vertrekkend vanuit dit kader is de analyse opgestart rond de 11 bouwgerelateerde beroepen.

Probleembeschrijving: Herziening vestigingsreglementering in functie van Europese Regelgeving

Een van de doelstellingen van Europa is de vrije dienstverrichting en vrijheid van vestiging te stimuleren. Zij bewerkstelligt dit onder meer door middel van de Richtlijn 2005/36/EG die de EU-onderdaan een aantal instrumenten aanreikt die hem de toegang tot andere landen vergemakkelijkt. Deze Richtlijn is enkel van toepassing op ander EU-onderdanen en niet op de Vlaamse ondernemers die zich in Vlaanderen wenst te

---

¹ slager groothandelaar, installateur-frigorist, droogkuiser-verver, restaurateur of traiteur-banketaannemer, brood- en banketbakker, motorvoertuigen intersectoraal, rijwielactiviteiten, motorvoertuigen met een maximale massa tot 3,5 ton, motorvoertuigen met een maximale massa van meer dan 3,5 ton, ruwbouwactiviteiten, stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten, tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten, dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten, plaatsen/herstellen van schrijnwerk – glazenmaker, algemeen schrijnwerk, eindafwerkingsactiviteiten, installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair, elektrotechnische activiteiten, algemene aannemingsactiviteiten, kapper/kapster, schoonheidsspecialist(e), voetverzorg(st)er, masseur/masseuse, opticien, dentaaltechnicus (geen tandarts), begrafenisondernemer, beenhouwer-spekslager.

vestigen. In dit opzicht is de toegang tot het beroep voor de Vlaamse ondernemer in Vlaanderen moeilijker dan voor de EU-onderdaan en wordt Vlaamse ondernemer gediscrimineerd.

Daarenboven geldt binnen Europa het proportionaliteitsbeginsel: enkel objectieven van algemeen belang die alleen door de reglementering van het beroep kunnen worden gegarandeerd en waarvoor geen alternatieven zijn, kunnen weerhouden worden als voorwaarden tot reglementering van het desbetreffende beroep.

Knelpunten binnen de vestigingswetgeving

De vestigingswetgeving:

- volgt de sterk evoluerende markt niet,
- is niet proportioneel, doelmatig en afgewogen,
- is ondernemerschapremmend,
- is onduidelijk,
- leidt tot concurrentievervalsing
- bepaalt enkel de startpositie
- moeilijk te handhaven
- is geen adequaat middel in termen van consumentenbescherming,
- ...

Oorspronkelijke doelstellingen vestigingswetgeving

De doelstelling die door beroepsfederaties werden opgeworpen tot het behoud van de vestigingswetgeving was bescherming van de consument, de openbare veiligheid en het verzekeren van de kwaliteit van de uitgevoerde werken.

Na analyse (generiek als per beroep) bleek dat de vestigingswetgeving geen adequaat middel meer is tot het verzekeren van deze doelstellingen, niet afgestemd is op de uitdagingen van de sectoren en geen permanente kwaliteitsvolle dienstverlening garandeert. Daarenboven werd vastgesteld dat er reeds andere performantere middelen zijn welke deze doelstellingen wel garanderen.

Huidige beleidsdoelstellingen

Het beleidsdoel achter het herzien van de vestigingswetgeving is meerledig:

- wegwerken van huidige discriminatie van de Vlaamse ondernemingen;
- moderniseren en actualiseren van het ondernemerschap;
- het ondernemerschap bevorderen en faciliteren;
- versterken van startend ondernemerschap;
- dereguleren;
- drempels verlagen;
- administratieve lasten verlagen;
- toegang tot het beroep kwaliteitsvoller organiseren;
- afstemmen van het beleid op het Europees beleid en de Europese regelgeving terzake;
- investeren in levenslang leren en duaal leren.

Overwogen opties en keuze

Volgende 3 opties en hun effecten werden onderzocht:

- Nuloptie: behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen
- Optie 2: afschaffen van de onderzochte gereguleerde beroepen
- Optie 3: behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen met verlaging van de voorwaarden tot toegang.

De nuloptie en optie 3 kunnen niet weerhouden worden wegens hun blijvende strijdigheid met de Europese regelgeving. Enkel optie 2 biedt een totaalantwoord op de probleembeschrijving en sluit volledig aan bij het Vlaams beleid inzake economie en ondernemerschap.

Uitvoeringsaspecten

Teneinde de nieuwe regelgeving voldoende kenbaar te maken bij de verschillende doelgroepen wordt voorzien in een communicatieplan en stappenplan. Dit moet de betrokken partijen in de mogelijkheid stellen te anticiperen op de komende wijziging. Denken we hierbij aan de beroepsfederaties, ondernemingsloketten, opleidings- en onderwijsinstellingen, de diensten binnen het Agentschap Innoveren en Ondernemen, maar ook andere overheden (zowel federaal als regionaal).

Administratieve lasten

De afschaffing van de onderzochte beroepsbekwaamheden brengt een verlaging mee van administratieve lasten voor in eerste instantie de ondernemer, maar tevens voor de ondernemingsloketten, de dienst Toegang tot het Beroep en Dienst Inspectie van het Agentschap Innoveren en Ondernemen, de Centrale Examencommissie, de Vestigingsraad...

Deze administratieve lastenverlaging gaat gepaard met een kostenbesparing, zijnde werkingskosten, vergoedingen juryleden, leden van de Vestigingsraad,...

Handhaving

Omdat het een deregulering betreft (afschaffing van de beroepsbekwaamheid) is geen handhaving nodig.

Consultatieproces

Het extensief consultatieproces is een fundamenteel onderdeel binnen de analyse.

Naast de beroepsfederaties is er ook uitgebreid overleg geweest met overkoepelende organisaties, betrokken stakeholders, ondernemingsloketten, andere overheden,...

Dit overleg wordt ook in toekomst verder gezet.

5 Context

5.1 Europese context

De “Single Market” of “Eengemaakte Markt” is één van de belangrijkste verwezenlijkingen van Europa. Eén van de doelstellingen hierbij is het stimuleren van vrijheid van vestiging en vrije dienstverrichting om zo werkgelegenheid te bevorderen, consumenten een breder aanbod te laten genieten, lagere prijzen te bedingen en competitiviteit te verhogen.

Europa bewerkstelligt dit enerzijds door het basisprincipe dat ze hanteert voor de erkenning van beroepskwalificaties en anderzijds door de indijking van regelgevende belemmeringen.

Europa hanteert volgend basisprincipe bij de erkenning van de beroepskwalificaties: *Zij die recht hebben om in de lidstaat van oorsprong een beroep uit te oefenen, moeten - onder bepaalde voorwaarden - datzelfde beroep ook in andere lidstaten kunnen uitoefenen*. In haar Richtlijn 2005/36/EG heeft ze een waaier aan instrumenten uitgewerkt zoals vrije dienstverrichting, gedeeltelijke toegang, erkenning van gereguleerde beroepen en opleidingen en de bepalingen inzake vestiging vastgelegd in art. 13 waarbij steeds vertrokken wordt vanuit de situatie in de lidstaat van oorsprong.

Naast de erkenning van elkaars beroepskwalificaties worden lidstaten gedwongen ondernemerschap belemmerende restricties af te schaffen.

Reglementaire belemmeringen, zoals toegang tot het beroep, dienen aan de hand van een “analytical framework” onderworpen te worden aan een kritische analyse.

Uitgaande van de bepalingen in de Europese Richtlijn, kunnen enkel objectieven van algemeen belang die enkel en alleen door de reglementering van het beroep kunnen worden gegarandeerd en waarvoor geen alternatieven zijn, behouden worden als voorwaarden tot reglementering van het desbetreffend beroep².

5.2 Juridische context

5.2.1 Vestigingswetgeving

De basis voor de toegang tot het beroep is vastgelegd in de Programmawet van 10 februari 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemen.

De beroepsbekwaamheden van huidig onderzochte gereguleerde beroepen worden bepaald in:

- het koninklijk besluit van 21 december 1974 tot bepaling van de eisen tot uitoefening van de beroepswerkzaamheid van installateur-frigorist in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen
- en het koninklijk besluit van 29 januari 2007 betreffende de beroepsbekwaamheid voor de uitoefening van zelfstandige activiteiten van het bouwvak en van de elektrotechniek, alsook van de algemene aanneming.

5.2.2 Europese, federale en regionale sectorspecifieke regelgeving

Bijkomend aan bovenvermelde vestigingswetgeving zijn de desbetreffende beroepen onderworpen aan sector- en activiteitsspecifieke wetgeving. Het betreft onder meer:

- bepalingen en controle van normen en technische voorschriften;
- bepalingen en controle van productnormen;
- regelgeving inzake aansprakelijkheid;
- bepalingen en controle die betrekking hebben op het milieu en energie;
- consumentenbescherming;
- enzovoort.

5.2.3 Europese regelgeving inzake vrijheid van vestiging en vrij verkeer van diensten

Naast de Dienstenrichtlijn is de Europese Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, gewijzigd door Richtlijn 2013/55/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 november 2013 van toepassing (zie paragraaf 5.1).

Bij toepassing van artikel 59 van de Europese Richtlijn 2005/36/EG, zoals geamendeerd bij Richtlijn 2013/55/EU, dienden de lidstaten hun gereguleerde beroepen tegen uiterlijk 18 januari 2016 in te brengen in de Europese databank gereguleerde beroepen, inclusief opgave van de proportionaliteit van de regelgeving.

Europa stelde echter vast dat heel wat lidstaten moeilijkheden ervaren bij de analyse van de proportionaliteit van hun beroepen. De in het verleden uitgevoerde proportionaliteitstesten zijn vaak niet diepgaand genoeg, niet gebaseerd op objectieve gegevens en het ontbreekt hun vaak aan juiste redenering.

Om deze lacune op te vangen lanceerde de Europese Commissie begin 2017 een voorstel van Richtlijn betreffende de proportionaliteitstest. Dit voorstel wordt momenteel besproken binnen het Europees Parlement.

---

² Art. 59, 3, van de Europese Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties

De juridische bewegingsruimte is hierdoor herleid tot een strikt minimum. Het dwingt de Vlaamse Regering tot actie om haar reglementering aan te passen.

5.3 Beleidsmatige context

In haar Regeerakkoord 2014-2019 zet de Vlaamse Regering heel sterk in op economie en ondernemerschap. Zij wil in overleg met de stakeholders werken aan een goed doordachte invulling van de nieuwe Vlaamse bevoegdheid 'toegang tot het beroep' en initiatieven nemen ter actualisering en versterking van het startend ondernemerschap in Vlaanderen. Het verhogen van de aantrekkelijkheid van het starten van een eigen zaak, het verlagen van drempels en de vermindering van de administratieve lasten behoren tot deze uitgangspunten. Toegang tot het beroep dient moderner en kwaliteitsvoller te worden georganiseerd (beleidsbrief 2015-2016) en te worden afgestemd op de dynamische ontwikkelingen in het ondernemerslandschap. Het nieuwe vestigingsbeleid moet hier op een duurzame wijze antwoord kunnen op bieden.

Tenslotte dient de toegang tot het beroep te worden afgestemd op de Europese regelgeving.

De beleidsmatige bewegingsruimte wordt sterk beperkt door de Europese regelgeving. De verregaande consequenties van het Europees beleid en de Europese regelgeving, hebben een grote impact op het Vlaamse beleid. Het noopt niet alleen de beleidsmakers maar ook de stakeholders en ondernemers alle aspecten van het ondernemen en in het bijzonder de toegang tot het beroep grondig te evalueren.

De Europese regelgeving richt zich op het aanpakken van afscherpende houdingen. Hierdoor worden verouderde denkpatronen uitgedaagd en onderuit gehaald. Alle betrokken partijen worden hierdoor gestimuleerd tot het ontwikkelen van nieuwe visies op ondernemerschap en initiatieven waardoor de Vlaamse ondernemer weerbaarder wordt en gesteund en begeleid wordt doorheen alle levensfasen van de onderneming.

6 Probleembeschrijving

Vanuit bovenstaande context formuleren we hier de probleemstelling waardoor een wijziging in vestigingsregelgeving zich opdringt. We onderscheiden enerzijds een probleem dat ontstaan is door de Europese Regelgeving en anderzijds knelpunten die verbonden zijn aan de vestigingswetgeving zelf.

6.1 Herziening vestigingsreglementering in functie van Europese Regelgeving

De Europese Richtlijn 2013/55/EU welke de Europese Richtlijn 2005/36/EG amendeert en per 18 januari 2016 in werking trad, heeft verregaande gevolgen op de gereguleerde beroepen.

De doelstelling van de Europese Richtlijn betreffende de beroepskwalificaties is de mobiliteit binnen Europa te verhogen en er voor te zorgen dat de EU-onderdaan die zich in een andere lidstaat wenst te vestigen of diensten wenst te verrichten, niet gediscrimineerd wordt. Vandaar creëert Europa door middel van deze Richtlijn een aantal instrumenten die de EU-onderdaan de toegang tot andere landen vergemakkelijkt. De Richtlijn is enkel van toepassing op het verkeer van EU-onderdanen tussen lidstaten. Dit instrumentarium is echter niet van toepassing op de Vlaamse ondernemer die zich in Vlaanderen wenst te vestigen. In dit opzicht is de toegang tot het beroep voor de Vlaamse ondernemer in Vlaanderen moeilijker dan voor een EU-onderdaan en is het de Vlaamse ondernemer die gediscrimineerd wordt.

De belangrijkste impact en discriminatie vloeit voort uit de erkenning van de beroepskwalificaties bij vestiging, de vrije dienstverrichting en de gedeeltelijke toegang.

6.1.1 Erkenning beroepskwalificaties (art. 13, Richtlijn 2005/36/EG)

Wanneer een onderdaan van een EU-lidstaat zich in Vlaanderen wenst te vestigen, zal ook hier steeds vertrokken worden vanuit de situatie van de lidstaat van oorsprong.

Is het beroep of de gevolgde opleiding (die toegang geeft tot of voorbereidt op de uitoefening van het beroep) gereguleerd in zijn land van oorsprong, volstaat het dat hij voldoet aan de vestigingsvoorwaarden die gelden in het land van oorsprong, ook al hebben die een lager niveau dan de beroepsbekwaamheden vereist volgens de Vlaamse vestigingswetgeving.

Indien het beroep of de opleiding niet gereguleerd is in de lidstaat van oorsprong, moet hij het beroep hebben uitgevoerd gedurende minstens 1 jaar in de laatste 10 jaar en beschikken over een bekwaamheidsattest zoals bepaald in art. 11, A, van de Richtlijn 2005/36/EU³.

Is het bekwaamheidsattest gereguleerd⁴ kan het bewijs van 1 jaar beroepservaring niet geëist worden.

Elke lidstaat schaal autonoom haar opleiding in volgens de niveaus opgegeven in art. 11, van de Richtlijn 2005/36/EG. De lidstaten mogen niet zelf de diploma's van andere lidstaten inschalen en mogen de inschaling gegeven door de lidstaat van oorsprong niet in twijfel trekken (tenzij uitzonderlijke gevallen waar er een gegronde vermoeden van vergissing is).

Bijgevoegde tabel ([bijlage nr. 2](#)) geeft een overzicht van de landen waar de beroepen die in Vlaanderen gereguleerd zijn eveneens aan een reglementering zijn onderworpen. Opmerking hierbij: reglementeringen in de verschillende lidstaten komen daarom niet precies met elkaar overeen. Er kunnen verschillen zijn zowel in de titel als in de gevatte activiteiten van het beroep (cfr. 'gedeeltelijke toegang'), in de vereiste diploma's (niveaus A t.e.m. E), in de inhoud van de (gereguleerde) opleidingen, enzovoort.

Uit deze tabel, die gebaseerd is op de Europese databank van Gereguleerde Beroepen, blijkt dat in de meerderheid van de landen, de desbetreffende bouwgerelateerde beroepen niet gereguleerd zijn of er vaak slechts een niveau A vereist wordt. Dit in tegenstelling tot de Vlaamse bouwberoepen waar opleiding van secundair onderwijs (niveau B) is opgelegd, met uitzondering van het beroep van algemeen aannemer waarvoor diploma's op "postsecundair" niveau (niveau D) vereist zijn.

De discriminatie volgt niet enkel uit het vereiste niveau van akte, maar tevens uit de in aanmerking komende praktijkervaring. In Vlaanderen kan de beroepservaring slechts worden ingebracht indien de persoon een functie als geschoolde arbeider, arbeider met leidinggevende functie, zelfstandig ondernemer of bedrijfsleider zonder arbeidsovereenkomst heeft uitgeoefend. Ze duurt 3 jaar indien deze in hoofdberoep en effectief is gepresteerd, en 5 jaar in nevenberoep. De Richtlijn daarentegen laat elke vorm van ervaring toe, zelfs van de gewone werknemer en met kortere duurtijd.

³ Een akte van niveau A is, krachtens artikel 11 van Richtlijn 2005/36:

"a) een bekwaamheidsattest dat is afgegeven door een overeenkomstig de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen aangewezen bevoegde autoriteit van de lidstaat van oorsprong, nadat men

i) hetzij een opleiding heeft genoten die niet wordt afgesloten met een certificaat of diploma zoals bedoeld onder b), c), d) of e) van dit artikel, hetzij een specifiek examen zonder voorafgaande opleiding heeft afgelegd, hetzij het beroep tijdens de voorafgaande tien jaren gedurende drie opeenvolgende jaren voltijds of gedurende een gelijkwaardige periode deeltijds in een lidstaat heeft uitgeoefend,

ii) hetzij op het niveau van het primair of secundair onderwijs een algemene opleiding heeft genoten, waaruit blijkt dat de houder over een zekere algemene ontwikkeling beschikt;"

⁴ Uitgereikt door een bevoegde autoriteit, m.a.w. een publieke of erkende instelling. Dit kunnen dus ook private instellingen zijn waarvan de overheid de opleiding of de instelling erkend, voorbeeld opleidingen gegeven door beroepsfederaties of toeleveranciers van producten.

Doordat de meeste beroepen in de overige lidstaten niet gereguleerd zijn of er lagere eisen inzake beroepsbekwaamheden of praktijkervaring worden gesteld, is de discriminatie met de Vlaamse ondernemer des te groter.

Onderdanen van de andere EU-lidstaten kunnen op grond van de Richtlijn een gunstiger regime genieten. De Vlaamse ondernemer kan bij vestiging in Vlaanderen geen beroep doen de Richtlijn en dient derhalve te voldoen aan hogere eisen opgelegd vanuit de eigen vestigingswetgeving.

6.1.2 *Vrije dienstverrichting (art. 5, Richtlijn 2005/36/EG)*

De vrije dienstverrichting laat toe dat een onderdaan van een andere lidstaat in Vlaanderen tijdelijke en occasionele⁵ diensten kan verrichten mits hij wettig gevestigd is in een andere lidstaat.

Wanneer het beroep of de gevolgde opleiding in die lidstaat gereguleerd is, kunnen geen bijkomende vereisten voor bewijs van beroepsbekwaamheid worden gevraagd.

Indien het beroep of de opleiding niet gereguleerd is in de lidstaat van vestiging, moet hij in de loop van de laatste 10 jaar minstens 1 jaar het beroep hebben uitgevoerd. De uitoefening als gewone werknemer volstaat, zowel deeltijds als voltijds, ergo 1 jaar deeltijds volstaat.

Op geen enkel moment kunnen hier de vestigingsvoorwaarden die worden opgelegd aan de Vlaamse ondernemer worden afgedwongen van de EU-onderdaan.

Dit is in praktijk een tweede grote discriminatie van de Vlaamse ondernemer aan wie hogere eisen inzake ondernemersvaardigheden worden opgelegd.

Detachering: bedreiging of oplossing

De vrije dienstverrichting is gekoppeld aan het verhaal van de detachering.

Detachering⁶ is de situatie waarbij een werkgever gevestigd buiten het Belgische grondgebied werknemers naar België stuurt om er een bepaalde tijd te werken. Bijvoorbeeld: een Roemeense arbeider wordt door zijn Roemeense onderneming uitgestuurd om gedurende 5 maanden bepleisteringen uit te voeren bij een Belgische klant van zijn werkgever.

Ook zelfstandigen kunnen zichzelf detacheren naar een andere lidstaat om daar tijdelijk een bepaalde dienst te verrichten, zoals een zelfstandige schrijnwerker, gevestigd in Polen, die vanuit Polen komt om een dak te leggen voor een Belgische klant.

---

⁵ Volgens de Rechtspraak van het Europees Hof Van Justitie dient de tijdelijke en occasionele aard geval per geval beoordeeld te worden op basis van haar duurtijd, regelmaat, periodiciteit en continuïteit. In praktijk betekent dit dat het bouwen of meewerken aan een bouw gedurende meerdere jaren onder de regels van de dienstverlening valt en niet onder de regels van vestiging. Evenzeer valt de dienstverlening door een ondernemer die meerdere keren per jaar aan - al dan niet de zelfde of andere - opdrachten werkt onder de dienstverrichting. In de zaak C-2015/01 Schnitzer van 2003, stelt het Hof van Justitie het volgende: "***The mere fact that a business established in one Member State supplies identical or similar services in a repeated or more or less regular manner in a second Member State, without having an infrastructure there enabling it to pursue a professional activity there on a stable and continuous basis and, from the infrastructure, to hold itself out to, amongst others, nationals of the second Member State, cannot be sufficient for it to be regarded as established in the second Member State.***"

Ergo, het tijdelijk en occasioneel karakter dient zeer breed te worden geïnterpreteerd.

⁶ Loon – arbeidsvoorwaarden van het land waar men werkt, sociale zekerheid van land van herkomst (voor een periode van maximum 24 maanden)

Gelet op de fraudegevoeligheid, is detachering binnen de bouw onderworpen aan de meldingsplicht bij Limosa⁷ (*Landenoverschrijdend Informatiesysteem ten behoeve van Migratie Onderzoek bij de Sociale Administratie*). Bij melding wordt geen beroepsbekwaamheid van de detacherende onderneming of de gedetacheerde vereist of nagegaan. De Europese Richtlijn 2005/36/EG voorziet in de mogelijkheid een aantal gegevens inzake beroepsbekwaamheid op te vragen, maar deze zijn vrij beperkt. De belangrijkste voorwaarde is de geldige vestiging in de lidstaat van oorsprong, wat gegarandeerd wordt door de inschrijving in Limosa.

Door de meldingsplicht in Limosa beschikt de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid over accurate gegevens inzake detachering en de verhouding ten opzichte van het aantal personen tewerk gesteld in België (Dimona⁸ - Déclaration Immédiate/Onmiddellijke Aangifte).

Uit de cijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid blijkt dat ten opzichte van het aantal unieke personen dat in België werkzaam was in de bouwsector, er in 2015 37% gedetacheerden werkzaam waren. Sinds 2015 is er een lichte daling waarneembaar. In 2017 was de intra-EU detachering licht gedaald tot 35%. Ten opzichte van het totaal aantal personen werkzaam in de bouwsector zijn 1/3 intra EU-gedetacheerd.

Tabel 1: aantal registraties unieke personen in Limosa en Dimona minstens 1 dag gemeld in het jaar

jaar	werknemers Limosa "Bouw" - unieke personen		werknemers Dimona (PC124+interim) - unieke personen		totaal BOUW - unieke personen	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2009	33.534	15	196.441	85	229.975	100
2010	33.889	14	204.770	86	238.659	100
2011	40.878	16	207.963	84	248.841	100
2012	51.746	20	203.371	80	255.117	100
2013	75.342	28	196.441	72	271.783	100
2014	99.414	35	185.876	65	285.290	100
2015	108.633	37	182.790	63	291.423	100
2016	102.571	36	183.088	64	285.659	100
2017	101.005	35	183.858	65	284.863	100

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

Samen met Professor Jozef Pacolet⁹ voert de heer Frederic De Wispelaere¹⁰ heel wat onderzoek rond de detachering naar België vanuit andere EU-lidstaten. Samen zijn ze laureaat van de Labor Mobilis Award 2017.

⁷ Limosa-medingsplicht: in bouwsector verplichte aangifte bij de RSZ van werknemers van een in buitenland gevestigde onderneming of in buitenland gevestigde zelfstandige die tijdelijk in België werken uitvoert.

⁸ Dimona-aangifte: is het elektronische bericht waarmee de werkgever iedere indiensttreding en uitdiensttreding van een werknemer aangeeft bij de RSZ. De Dimona-aangifte is verplicht voor alle werkgevers uit de publieke en de private sector.

⁹ Jozef Pacolet begeleidt onderzoek met betrekking tot de sociale zekerheid en de verzorgingsstaat en zijn relatie met de economie, met klemtoon op de pensioenproblematiek, de gezondheidszorg en de economische aspecten van de welzijnszorg. De thematiek regionale en lokale studies valt ook onder zijn bevoegdheid.

¹⁰ Frederic De Wispelaere is werkzaam als onderzoeksexpert binnen de onderzoeksgroep Sociaal en Economisch Beleid en Maatschappelijke Integratie. Momenteel is hij actief binnen het Network Statistics FMSSFE, opgezet door de Europese

De onderzoekers werden gewaardeerd om hun onderzoek naar detachering binnen de EU en ondermeer de detachering in de bouwsector in België.

Hieronder een beknopte samenvatting van hun belangrijkste bevindingen en bedenkingen welke uit verschillende van hun [publicaties](#)¹¹ werden gedestilleerd.

In hun studie van 2017 baseerden zij zich vnl. op het cijfermateriaal dat toen reeds ter beschikking was. De recente cijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid tonen aan dat de trend ongewijzigd is.

Hun bevindingen zijn dus nog steeds pertinent.

Alvast een eerste belangrijke bedenking die wordt gemaakt, is dat het ongenueanceerd zou zijn te stellen dat de hoge detachering leidt tot een verdringingseffect van het aantal tewerkgestelde binnenlandse werknemers. Naast de detacheringsevolutie stellen we tegelijk vast dat er een verzelfstandiging binnen de sector is. Zo steeg het aantal zelfstandigen tussen 2011 en 2015 met bijna 11%. Evenmin kan men stellen dat één bijkomende gedetacheerde job staat tegenover één verloren binnenlandse job. Uit onderzoek blijkt dat de netto-evolutie van de binnenlandse tewerkstelling en de uniek gedetacheerde personen in de bouwsector aantoont dat er meer tewerkstelling is gecreëerd via detachering dan dat er tewerkstelling is verloren gegaan bij binnenlandse werknemers. In dat opzicht heeft detachering de totale tewerkstelling in de bouwsector aanzienlijk doen toenemen en is detachering grotendeels aanvullend.

Er is ook zicht op het bedrijfseconomisch profiel van de klanten die beroep doen op detachering. Van de 100 aannemers met de grootste omzet, doen 8 op 10 beroep op detachering. Het weze genoteerd dat deze grote bedrijven meestal vrijgesteld¹² zijn van de vestigingwetgeving. In hun exploitatie doen zij beroep, niet op kleinere Vlaamse aannemers die beroepsbekwaamheid bewijzen, maar op gedetacheerden die voornamelijk afkomstig zijn uit Polen, Roemenië en Portugal zijnde landen waar de bouwberoepen niet gereguleerd zijn.

De kleine ondernemingen ondervinden hierdoor op dubbele wijze deloyale concurrentie.

Maar wat is de achterliggende reden van toenemend gebruik van detachering?

Meest aangehaalde reden is de arbeidskost. Het is inderdaad heel moeilijk om Vlaamse werknemers te vinden die bereid zijn aan het minimumloon te werken. Anderzijds is het zo dat naast de loonkost die mogelijks lager ligt dan voor een Vlaamse werknemer, de gedetacheerde geconfronteerd wordt met extra kosten (reiskosten,

---

Commissie, DG Employment, Social Affairs and Inclusion. Dit is een netwerk van experts die statistieken over intra-Europees vrij verkeer van personen, Europese coördinatie van de sociale zekerheid en het beteugelen van fraude en fouten verzamelt en rapporteert. Daarnaast werkt hij aan een doctoraat onder de titel 'The hidden European Welfare State. The sustainability of the coordination of social security systems'

¹¹ Zie website HIVA – KU Leuven De Wispelaere en Pacolet; <https://hiva.kuleuven.be/nl/medewerkers/00056264>

¹² Krachtens art. 2 van de Programmawet van 10 FEBRUARI 1998 tot bevordering van het zelfstandig ondernemerschap die enkel KMO's de beroepsbekwaamheid te bewijzen:

“zijnde de ondernemingen waarvan :

- het gemiddeld aantal werknemers op jaarbasis niet meer dan 50 bedraagt;
- niet meer dan 25 % van de aandelen of deelbewijzen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen of van de eraan verbonden stemrechten in het bezit is van één of meerdere ondernemingen, andere dan KMO's;
- en waarvan ofwel de jaaromzet 7 miljoen ECU niet overschrijdt, ofwel het jaarlijks balanstotaal 5 miljoen ECU niet overschrijdt.

...

Een onderneming verliest de hoedanigheid van KMO pas indien ze gedurende twee opeenvolgende boekjaren niet meer beantwoordt aan het criterium van tewerkstelling, jaaromzet of balanstotaal.”

verblijfskosten, ...). Maar is dit de enige reden? Tekort aan beschikbare arbeidskrachten en hogere arbeidsflexibiliteit blijken een belangrijke drijfveer te zijn.

6.1.3 Gedeeltelijke toegang (art. 4, septies, Richtlijn 2005/36/EG)

Gedeeltelijke toegang tot een bepaalde beroepsactiviteit moet worden verleend indien aan volgende drie voorwaarden is voldaan:

- 1) de ondernemer is volledig bekwaam om de (gedeeltelijke) beroepsactiviteit uit te oefenen in de lidstaat van oorsprong;
- 2) de verschillen tussen de beroepsactiviteiten in de lidstaat van oorsprong en de gereglementeerde activiteiten in de ontvangende lidstaat zijn zo omvangrijk dat het opleggen van compenserende maatregelen ertoe zou leiden dat de ondernemer een volledige opleiding zou moeten volgen;
- 3) de beroepsactiviteit kan op objectieve wijze worden onderscheiden van de andere activiteiten die vallen onder het gereglementeerd beroep.

In bovenvermeld geval dient de ondernemer toegang te krijgen tot de markt of moet hij zich kunnen vestigen voor dat deel van activiteiten, ook al is dit slechts een deel van de gereglementeerde activiteiten binnen een in Vlaanderen gereglementeerd beroep.

Uit de adviesaanvragen die worden ingediend bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen stellen we vast dat een groot deel van deze aanvragers afkomstig zijn uit Polen, Roemenië, Bulgarije en Portugal waar de activiteiten niet gereglementeerd zijn, maar hun gereglementeerde opleiding (meestal niveau A) hun voorbereidt op de uitoefening van die activiteiten. Bij toepassing van deze bepaling kunnen deze ondernemers, ongeacht de Vlaamse vestigingswetgeving, zich vestigen en de activiteiten uitoefenen die op hun diploma vermeld staan. Welke activiteiten deze ondernemer wel en welke hij niet mag uitoefenen is niet terug te vinden in de KBO en dus ook niet controleerbaar door de consument. Dit maakt het voor de consument helemaal onmogelijk om na te gaan. Controle door een overheid is in deze al even onrealistisch en onhaalbaar.

In tegenstelling tot de EU-onderdaan kan de Vlaamse ondernemer zich niet beroepen op dit principe waardoor er een ongelijkheid in behandeling is in het nadeel van de Vlaamse ondernemer.

6.1.4 Indijking regelgevende belemmeringen

Europa spoort de lidstaten aan om zoveel mogelijk de restricties af te schaffen die het ondernemerschap kunnen belemmeren.

Enkel objectieven van algemeen belang die alleen door de reglementering van het beroep kunnen worden gegarandeerd en waarvoor geen alternatieven zijn, kunnen behouden worden als voorwaarden tot reglementering van het desbetreffende beroep (proportionaliteit).

Uit het consultatieproces is gebleken dat naast de vestigingswetgeving ook andere regelgeving van toepassing is op de uitoefening van de betreffende beroepen. Voor elke sector afzonderlijk lijsten we in hoofdstuk 16 op welke regelgeving nog van toepassing is en mogelijk overlapt met de doelstellingen van de vestigingswetgeving.

Deze overlap maakt dat de vestigingsregelgeving moeilijk te verantwoorden blijft naar Europa toe. Heel wat objectieven worden op een veel performantere en efficiëntere wijze gerealiseerd in deze andere wetgeving (onder meer naar controle toe). Voor het residu aan objectieven die niet gevat worden door deze overige wetgeving zijn er alternatieven die doelgerichter zijn dan reglementering die de toegang tot het beroep belemmert. De reglementering inzake toegang tot het beroep is derhalve niet proportioneel.

6.2 Knelpunten binnen de vestigingswetgeving

Er zijn ook knelpunten verbonden aan de vestigingswetgeving zelf. Hieronder lijsten we de belangrijkste knelpunten op en illustreren deze aan de hand van een aantal voorbeelden.

6.2.1 De vestigingswetgeving volgt de sterk evoluerende markt niet

De huidige vestigingswetgeving is heel rigide, vaak onduidelijk, niet duurzaam en is niet afgestemd op de snelle evoluties en innovaties binnen de bouwsector.

Nemen we onder meer volgende voorbeelden.

Meer en meer worden gebouwen opgetrokken met een skelet in hout of metaal. Hoewel de ruwbouwactiviteit het optrekken van gebouwen reglementeert, valt de optrek in houtskelet of metaalskelet hier niet onder omdat de wetgeving enkel metsel- en betonwerken reglementeert. Zij houdt geen rekening met de evoluties en innovaties.

Om diezelfde reden zijn epoxyvloeren, steentapijten, terrazzo-vloeren en granitvloeren vrijgesteld van beroepsbekwaamheid om de eenvoudige reden dat onder de gereguleerde “tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten” moet worden verstaan het bekleden en herstellen van vloeren en wanden met keramische, betonnen, natuurstenen of marmeren tegels, mozaïek, of elementen van natuursteen of marmer. De formulering in de wetgeving is afgestemd op de op dat moment gekende producten en technieken. Nieuwe procedés en materialen die niet onder die beschrijving vallen, zijn automatisch vrijgesteld.

Hetzelfde fenomeen doet zich voor bij kaleiën. Kaleiën valt niet onder de beroepsbekwaamheid van stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten omdat er een blokborstel gebruikt wordt en dit geen courante techniek bij het stukadoeren of cementeren is.

Evenmin valt deze activiteit niet onder de reglementering van eindafwerking omdat de specie geen verf is. Dit is geen bewuste keuze geweest van de toenmalige wetgever maar een gevolg van nieuwe technieken. Analoog is hieraan het verhaal van de industriële betonvloeren. Een betonvloer is geen specie zoals vermeld in de definitie van het beroep van dekvloeractiviteiten.

Dat bepaalde activiteiten niet gereguleerd zijn, is dus niet het gevolg van een wel overdachte beslissing maar het resultaat van een inherent nadeel van codificatie.

6.2.2 De wetgeving is niet proportioneel, doelmatig en afgewogen

Volgens het koninklijk besluit van 29 december 2007 inzake bouw volstaat het dat de Vlaamse ondernemer de beroepsbekwaamheid bewijst van één van de activiteiten die behoren tot de cluster van een bepaald gereguleerd beroep.

Voorbeeld: om de dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten te mogen uitoefenen volstaat het de beroepsbekwaamheid te bewijzen van één van volgende activiteiten:

- het plaatsen en herstellen van het dakgebinte,
- of de dakbedekking, uitgezonderd de bedekkingen in plantaardig materiaal, glas, doorschijnend of doorzichtig materiaal,
- of de dichtingswerken aan gevels, zijgevels, daken, dakterrassen en vloeren,
- of de voorzieningen voor het opvangen en het afvoeren van het regenwater.

Wanneer de beroepsbekwaamheid van één van deze activiteiten wordt bewezen dan mag de ondernemer de cluster van activiteiten uitoefenen. Ergo, een ondernemer die de beroepsbekwaamheid bewijst om voorzieningen voor het opvangen en afvoeren van regenwater te installeren, mag een volledig dak plaatsen.

Het principe van de clustering - die van toepassing is op alle bouw gerelateerde beroepen met uitzondering van installateur-frigorist- doet vragen rijzen over de evenredigheid van deze maatregel.

Door enkel de beroepsbekwaamheid te verlangen van één van de deelactiviteiten, wordt impliciet aangegeven dat er geen beroepsbekwaamheid nodig is voor de andere activiteiten.

Ook het vereiste opleidingsniveau doet vragen rijzen met betrekking tot de proportionaliteit en doelmatigheid.

Opdat het getuigschrift of diploma toegang geeft tot de cluster van activiteiten dient het volgens de inschaling van artikel 11 van de ER/2006/35/EG een B niveau te hebben.

Eenzijds was het de intentie van de wetgever om door de activiteiten te clusteren de toegang tot de cluster te vereenvoudigen. Anderzijds is het vereiste niveau (B) echter hoog en in de praktijk een drempel. Zo zijn er goede opleidingen voor de deelactiviteiten, maar komen deze niet in aanmerking omdat zij niet kunnen ingeschaald worden in niveau B.

Terwijl lagere maar zeer praktijk- en doelgerichte opleidingen niet in aanmerking komen, geven diploma's met een hoger niveau en bredere oriëntering deze toegang wel. Zo geven het diploma van burgerlijke ingenieur of architect of diploma van master in de bio-ingenieurswetenschappen, afstudeerrichting landbouwkunde wel toegang tot de dakdekkings- en waterdichtingsactiviteiten.

De bewuste uitsluiting van bepaalde activiteiten roept eveneens bedenkingen op bij de proportionaliteit en verantwoording van activiteiten die wel gereguleerd zijn.

Zo valt het leggen van een vloer in huis onder de vestigingswetgeving, terwijl de aanleg van een vloer op een terras expliciet buiten de scope is gehouden. Het aanleggen van een buiten zwembad is gereguleerd als het gaat om een zwembad voor sportieve doeleinden. Een zwembad bij een particulier heeft geen sportieve doeleinden. Daarom is de aanleg van een zwembad bij particulieren niet gereguleerd.

6.2.3 De vestigingswetgeving is ondernemerschapremmend

Zelfs wanneer de gereguleerde activiteit slechts een fractie uitmaakt van de totale activiteiten van de ondernemer, dient hij niettemin de beroepsbekwaamheid te bewijzen. Vaak is de ondernemer zich niet bewust van de verplichting, durft hij de activiteiten niet te starten wegens te hoge reguleringseisen of hij neemt zijn vlucht in de illegaliteit.

Heel wat bouwondernemingen bieden een totaalconcept aan voor herinrichting badkamer of keuken. Het voordeel is dat de consument voor elke activiteit geen aparte ondernemer dient aan te stellen. De ondernemer die hij aanspreekt zorgt voor het geheel. Hierbij voert de ondernemer meerdere gereguleerde activiteiten uit die elk afzonderlijk beroepsbekwaamheid vereisen volgens de huidige wetgeving. Heel wat van deze bedrijven bewijzen slechts 1 van de meerdere vereiste beroepsbekwaamheden. Helaas bewijzen sommigen totaal geen beroepsbekwaamheid.

Naast de totaalconcepten is er de opkomst van de "klusjesman".

Om het maximum aan rendement te halen uit hun activiteiten, beperken heel wat aannemers zich tot het uitvoeren van grotere opdrachten en in het bijzonder het plaatsen van nieuwe voorzieningen. Kleinere opdrachten en herstellingen worden sneller opzij geschoven. Dit resulteert in lange wachttijden voor de consument en dure rekeningen voor relatief eenvoudige opdrachten. Maar ook hier is de markt zelfregulerend en ontstaat een nieuw segment: de klusjesdiensten. Zij bieden een snelle service aan acceptabele prijzen. Deze diensten komen voornamelijk overgewaaid uit Nederland. Heel wat van die Nederlandse klusjesdiensten breiden hun activiteiten uit naar Vlaanderen.

Voor de Vlaamse klusjesman is de huidige vestigingswetgeving een struikelblok. Artikel 4 van het koninklijk besluit van 29 januari 2007 stipuleert dat de vereiste beroepsbekwaamheid niet moet bewezen worden wanneer die beroepsactiviteiten nodig zijn in het kader van andere beroepsactiviteiten, waarvoor het gebruikelijk en redelijk is dat hiervoor geen beroep wordt gedaan op een vakman die voldaan heeft aan de ervoor bepaalde bekwaamheidseisen, *omdat die activiteiten bijkomstig en van kleine omvang zijn*. Dit helpt de klusjesman echter niet verder. Want artikel 4 vereist nog altijd wel dat voor een hoofdactiviteit de beroepsbekwaamheid wordt bewezen. Maar wat is de hoofdactiviteit van de klusjesman? En zijn de rest van zijn activiteiten inderdaad bijkomstig en van kleine omvang?

6.2.4 De vestigingswetgeving is onduidelijk

Uit hierboven reeds aangehaalde voorbeelden blijkt dat het vaak onduidelijk is welke activiteiten al en andere weer niet onder de reglementering vallen.

De ontoereikendheid van de wetgeving noopt tot interpretaties en interpretaties kunnen variëren.

Deze onduidelijkheid is vaak tergend voor de ondernemer. Tevens scheidt dit geen duidelijkheid voor de consument.

6.2.5 De vestigingswetgeving leidt tot concurrentievervalsing

Door de evoluties in de bouw- en vastgoedmarkt ontstaan nieuwe tendensen en nieuwe “bouwactoren”.

De bouwpromotor is zo een actor die in opmars is. Ondernemers catalogeren hun activiteiten (al dan niet op advies) onder de noemer van bouwpromotor, om zo te ontsnappen aan de verplichte beroepsbekwaamheid van algemeen aannemer.

Een ander frequent voorkomend voorbeeld van concurrentievervalsing is de aannemer die zelf geen activiteiten uitvoert maar werkt met een onderaannemer. De activiteiten waarvoor de aannemer de beroepsbekwaamheid zelf niet bewijst, mag hij laten uitvoeren door een onderaannemer. De onderaannemer moet dan de beroepsbekwaamheid bewijzen.

De aannemer mag de activiteiten die hij door onderaannemers laat uitvoeren toch vermelden in zijn eigen inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen.

Als de aannemer voor de uitvoering van een aannemingscontract beroep doet op meer dan één onderaannemer, moet hij de beroepsbekwaamheid van algemeen aannemer bewijzen.

Doet hij slechts beroep op één onderaannemer dan hoeft hij die niet te bewijzen.

In de praktijk zijn er Vlaamse ondernemingen die de activiteit van aannemer uitoefenen, zelf de beroepsbekwaamheid niet bewijzen, maar hiervoor beroep doen op één onderaannemer (per opdracht).

Wanneer die onderaannemer afkomstig is uit een EU-lidstaat is de Europese Richtlijn met haar gunstiger regime van toepassing op deze onderaannemer. De hoofdaannemer noch de onderaannemer bewijzen enige beroepsbekwaamheid zoals vooropgesteld in de vestigingswetgeving.

6.2.6 Leerprogramma's zoals bepaald in de regelgeving volgen evoluties en noden niet

De leerprogramma's in het erkend onderwijs dienen afgestemd te zijn op de beroepsbekwaamheden gedefinieerd in de vestigingswetgeving. Echter dienen de eisen van de snel evoluerende sectoren bepalend te zijn.

De bouwsector is razendsnel aan het veranderen.

Het bouwproces wordt complexer, de gebouwen moeten beantwoorden aan een toenemend aantal eisen en normen die strenger en complexer worden. Meer dan voorheen is de bouw gestoeld op de nieuwste evoluties op het vlak van Science, Technology, Engineering en Mathematics (STEM). Er moet meer integraalbouw gerealiseerd worden (integratie van HVAC, gebouwenautomatisering en duurzame technieken), waarvoor er

meer netwerken moeten worden uitgebouwd; er wordt steeds meer gezocht naar milieuvriendelijke en duurzame toepassingen (integratie van hernieuwbare energie, energieneutraal bouwen, ...); de sterke integratie van ICT-mogelijkheden zoals Internet of Things in de energietoepassingen vraagt om digitale vaardigheden.

Door deze evoluties kampt de bouwsector kampt met een tekort aan competente krachten.

Echter, om een opleiding en carrière in de bouw aantrekkelijk te maken, moet de opleiding de toekomstige medewerker aanspreken. Een vanuit een economische wetgeving opgelegd leerprogramma draagt hier niet toe bij en sluit interessante en waardevolle opleidingen uit om in aanmerking te komen als toegangspoort tot de sector.

6.2.7 Vestigingswetgeving bepaalt enkel startpositie

De vestigingsvoorwaarden bepalen enkel de startpositie van de ondernemer en verzekeren geen algemene kwaliteit in dienstverlening op langere termijn. In de vestigingswetgeving wordt geen continuïteit van bijscholing vereist wat nochtans noodzakelijk is gezien de evoluties binnen de sector en het beroep.

Net door de versnelde technologische evolutie moeten ondernemers meer dan voorheen in staat zijn en gesensibiliseerd worden om meer dan voorheen flexibel nieuwe kennis te verwerven en toe te passen, inzicht te krijgen in de recentste state-of-the-art en om te gaan met steeds complexere systemen. Ook van de medewerkers wordt dit verlangd (zie Visierapport VCB 2017).

6.2.8 Handhaving is uitermate moeilijk

De KBO zou de basis moeten zijn voor de handhaving. Zij wordt geacht de authentieke bron te zijn. Helaas slaagt zij niet in haar opzet omdat ondernemingen:

- hun activiteiten niet registreren of verkeerd registreren;
- bewijs niet leveren van beroepsbekwaamheid;
- valse of verkeerde getuigschriften voorleggen;
- wijzigingen in aangestelden niet aangeven;
- ...

Deze nalatigheden of hiaten in de databank ontstaan zowel onbewust als bewust:

- onbewust: door geen of gebrekkige kennis van de vestigingsvoorwaarden, door onvolledige informatieverschaffing van de ondernemer aan ondernemingsloketten of vrije cijferberoepen,...
- bewust omwille van administratieve lasten, hoge registratiekosten, gebrek aan de nodige stavingstukken (vereiste bewijs), te omslachtig, door het gebruik van "stromannen" en het opzetten van constructies,...

Al deze hierboven aangehaalde anomalieën, onvolledigheden en fouten blijken niet uit een eenvoudige (administratieve) controle van KBO. Integendeel, volgens de KBO is deze onderneming in orde/niet in strijd met de vestigingsregelgeving.

Anderzijds blijken ondernemingen bij eenvoudig controle van de KBO de vereiste beroepsbekwaamheid niet te bewijzen. Bij nader onderzoek blijkt dat deze wel voldoen aan de vestigingswetgeving omdat ze vrijstellingen genieten, beroep doen op onderaannemers die de beroepsbekwaamheid bewijzen, ... Enkel een diepgaander onderzoek van het dossier, brengt dit aan het licht.

En zelfs wanneer toch een incorrectheid of inbreuk op eenvoudig administratieve wijze vast te stellen is (vb, een schrijven van een aangestelde die de onderneming heeft verlaten), is vaststelling door de inspectie noodzakelijk. Deze procedure is vrij omslachtig en tijdrovend.

De programmawet voorziet zowel in de mogelijkheid tot strafrechtelijke vervolging als minnelijke schikking. Door de overlast van de parketten worden in bepaalde gevallen de inbreuken met betrekking tot valse getuigschriften en valse verklaringen vervolgd. Alle andere inbreuken worden geseponeerd.

Rest enkel nog het middel van de minnelijke schikking wat slechts bij minder zware inbreuken doeltreffend is.

6.2.9 *Conflicterend met andere regelgeving*

De achterhaalde vestigingswetgeving komt in *conflict met andere regelgeving* die ondernemerschap bevorderend is. Voorbeeld hiervan is de Programmawet van 1 juli 2016, inzake de economie waarin peer-to-peer activiteiten fiscaal worden gestimuleerd en, onder bepaalde voorwaarden, worden vrijgesteld van registratie in de KBO.

Deze wetgeving is onder impuls van Europees soft-law tot stand gekomen.

6.2.10 *Vestigingswetgeving is niet langer een kwaliteitsvolle regelgeving*

Zoals blijkt uit voorgaande zijn de besluiten inzake de onderzochte geregementeerde beroepen al lang niet meer op het niveau van wat van een kwaliteitsvolle regelgeving mag verwacht worden (noodzakelijk en doeltreffend, doelmatig en afgewogen, uitvoerbaar en handhaafbaar, samenhangend, eenvoudig, duidelijk en toegankelijk, relevant en actueel). Ook dit noopt tot ingrijpen in de wetgeving.

7 Oorspronkelijke doelstellingen vestigingswetgeving

De doelstelling die door beroepsfederaties werden opgeworpen tot het behoud van de vestigingswetgeving was bescherming van de consument, de openbare veiligheid en het verzekeren van de kwaliteit van de uitgevoerde werken.

Op al doelstellingen wordt dieper ingegaan en gekeken hoe de huidige vestigingswetgeving hier al dan niet antwoord op biedt en welk alternatief doeltreffender zou zijn.

7.1 Consumentenbescherming

Openbare veiligheid, maar in het bijzonder consumentenbescherming, zijn de dwingende redenen van algemeen belang die door FOD Economie werden ingeroepen om de toegang tot het beroep te reglementeren. Maar het verhaal van de consumentenbescherming en de aansprakelijkheden overstijgt de vestigingswetgeving. We halen de meest pertinente en specifiek op bouwsector toepasselijke middelen aan.

7.1.1 *Vestigingswet*

De vestigingswetgeving is van openbare orde.

Volgens de rechtsleer is de aannemingsovereenkomst die wordt gesloten met een aannemer die de regelgeving inzake toegang tot het beroep niet naleeft, nietig.

Deze nietigheid impliceert het herstel van de zaken in hun vorige staat en wanneer het een wederkerig contract is, de wederzijdse teruggaven, in natura of bij equivalent. Echter behoudt de rechter de bevoegdheid te oordelen over de opportuniteit en omvang van de teruggave. Het feit dat de overeenkomst in strijd met de vestigingswet, volstrekt nietig is, sluit verrekening tussen de partijen voor het uitgevoerde werk niet uit.

De Vestigingswetgeving legt geen burgerlijke straffen op, enkel strafrechtelijk. De aannemer die activiteiten uitoefent waarvoor hij geen vestigingsgetuigschrift bezit, pleegt een misdrijf dat strafrechtelijk kan vervolgd

worden¹³. Hoewel de rechter autonoom kiest al dan niet te vervolgen, is dit geen prioriteit binnen het vervolgingsbeleid en worden deze dossiers doorgaans geseponeerd.

7.1.2 Regels van de kunst

Naast de bepalingen in de aannemingsovereenkomst is de aannemer krachtens art. 1135 BW gehouden de overeenkomst uit te voeren volgens de regels van de kunst. Zij hebben betrekking op het geheel van technische kennis verworven door de wetenschap en gebruiken in de specifiek sector.

Artikel VIII.1. van het Wetboek van Economisch Recht bepaalt dat normen de regels van het goede vakmanschap weergeven.

Daarnaast bepaalt voormeld artikel uitdrukkelijk dat de naleving van de normen op vrijwillige basis gebeurt, tenzij de naleving ervan opgelegd is door een wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling. Echter zowel de rechtspraak als rechtsleer delen de stelling dat de technische normen dienen nageleefd te worden, ongeacht een wettelijke of contractuele verplichting. Doordat de technische normen worden geacht de regels van de kunst weer te geven, zijn ze op een onrechtstreekse wijze van kracht op de aannemingsovereenkomst.

In het geval waarbij normalisatienormen door een wettelijke of reglementaire bepaling dan wel een contractuele bepaling bedongen is, is de aannemer gehouden tot een resultaatsverbintenis. Zijn de technische normen niet wettelijk, reglementair of contractueel opgelegd, kan de aannemer aansprakelijk worden gesteld wegens miskenning van de regels van de kunst.

Bij betwisting zal de uitvoering van de werken beoordeeld worden op grond van deze normen. Het loutere feit dat een norm niet werd nageleefd kan niet noodzakelijkerwijze beschouwd worden als een fout die de aansprakelijkheid van de aannemer of architect met zich meebrengt. In dergelijk geval kan de architect of aannemer het bewijs van fout weerleggen door aan te tonen dat bijvoorbeeld de norm niet van toepassing was in deze concrete omstandigheden of er technische redenen bestaan om een afwijking op de norm te rechtvaardigen.

De professionele hoedanigheid van de aannemer of architect zal zijn aansprakelijkheid verhogen. Professionele hoedanigheid valt uiteraard niet te ontkennen in geval de aannemer een gereguleerd beroep uitoefent. Echter is dit geen *conditio sine qua non*. Ook de ondernemer die een niet-gereguleerd beroep uitoefent dient zich te houden aan de regels van kunst die van toepassing zijn de activiteiten die hij op professionele basis uitvoert¹⁴.

---

¹³ G. Baert, Bestendig handboek: Privaatrechtelijk bouwrecht, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, V.1.20b-V.13.20e.

¹⁴ Verbintenissenrecht – Uitvoering overeenkomst – Gebruiken (art. 1135 BW) – Regels van de kunst citation manager
Datum: 31-05-2016
Rechtbank van Koophandel - Tribunal de Commerce
Plaats: Leuven

Inhoud: Een betonleverancier met de opdracht beton te leveren bij een klant moet die opdracht uitvoeren volgens de regels van de kunst. Dat vloeit voort uit artikel 1135 BW, overeenkomstig hetwelk overeenkomsten niet alleen verbinden tot hetgeen daarin uitdrukkelijk bepaald is, maar ook tot alle gevolgen die door de billijkheid, het gebruik of de wet aan de verbintenis, volgens de aard ervan, worden toegekend. Door de steunvoeten van de pomp te plaatsen zonder enige visuele controle, miskent een professionele betonleverancier de regels van de kunst. Hij is bijgevolg aansprakelijk voor de schade.

Normen

Normen geven de regels van goed vakmanschap weer, die gelden voor een *bepaald product, een bepaald procedé of een bepaalde dienst*.

De normalisatieorganen

De normen worden opgesteld door een groep van experts op basis van consensus in het kader van de werkzaamheden van een erkende normalisatie-instelling, die zich van elkaar onderscheiden op basis van hun territoriale dekking of de behandelde onderwerpen.

Het [Bureau voor Normalisatie – NBN](#) – is het *Belgische* normalisatiebureau.

Zowel op *Europees*¹⁵ niveau als op internationaal¹⁶ niveau bestaan er gelijktijdig drie organen.

Normatieve documenten met productspecificaties

Eengemaakte technische specificaties (STS) en de technische voorschriften (TV)

Naast normen bestaan er diverse normatieve documenten met productspecificaties. De belangrijkste voor de aannemer en de architect zijn de eengemaakte technische specificaties (STS) en de technische voorschriften (TV).

De STS-en zijn referentiedocumenten met technische voorschriften. Ze worden gemaakt op basis van initiatieven van de bouwactoren, onder toezicht van de Technische Commissie Bouw (TCB), en gepubliceerd door de Dienst Goedkeuring en Voorschriften in de Bouw (FOD Economie).

Er bestaan een 40-tal STS-en die telkens een onderdeel van de werken behandelen, zoals metselwerken, daktimmerwerk, poorten, deuren, diverse soorten buitenschrijnwerk, na-isolatie van spouwmuren of houtskeletconstructies.

De TV's bevatten een gedetailleerde beschrijving van een welbepaald onderwerp uit de bouw, zoals opstijgend vocht, schilderwerken, ingegraven constructies, de plaatsing van vensters, leien daken, houten vloerbekledingen,... ze zijn een leidraad voor de goede uitvoering van de werken, en zijn vrijwillig van toepassing.

Specifieke wetgeving

Naast de regels van de kunst, zijnde de normen, de eengemaakte technische specificaties en technische voorschriften, is er uiteraard de overige specifieke wetgeving die per activiteit van toepassing is.

Voorbeeld: Nederlandse bouwregelgeving ¹⁷

De bouwreglementering in Nederland is geënt op het normenbeleid.

De Nederlandse bouwregelgeving legt niet op aan welke bekwaamheden de ondernemer moet voldoen, maar stipuleert wel aan welke normen de uitvoering van de werken dienen te voldoen.

---

¹⁵ het [Europees Comité voor Normalisatie – CEN](#); het [Europees Comité voor Elektrotechnische Normalisatie – CENELEC](#); the [European Telecommunication Standards Institute – ETSI](#)

¹⁶ the [International Organisation for Standardization – ISO](#); the [International Electrotechnical Commission – CEI](#); the [International Telecommunication Union – UIT](#).

¹⁷ [Bouwregelgeving Nederland](#)

7.1.3 Algemene verbintenissenleer Burgerlijk Wetboek

Naar gelang de kwalificatie van de overeenkomst zullen diverse bepalingen van het Burgerlijk Wetboek van toepassing zijn, waaronder:

- aanneming: art 1787 – 1797 BW
- lastgeving: art. 1984 - 2010 BW
- koop: art. 1582 – 1701 BW

Veelal zal de overeenkomst onderhevig zijn aan de bepaling van de aanneming.

De regel is hier dat de aanvaarding van de werken door de consument-bouwheer tot gevolg heeft de aannemer te ontheffen van iedere verantwoordelijkheid jegens de consument-bouwheer wat betreft gemaakte bouwfouten, onder voorbehoud van verborgen verbreken en van artikel 1792 BW.

Op grond van de artikelen 1792 en 2270 BW zijn, in geval van aanneming, de aannemer en de architect gehouden tot tienjarige aansprakelijkheid. Voor toepassing van de tienjarige aansprakelijkheid dient een gebrek in de constructie van een gebouw of een groot werk voor te liggen dat de stevigheid ervan of de stevigheid van één van zijn hoofdbestanddelen aantast.

7.1.4 Wet Breyne (“Woningbouwwet”)

De Woningbouwwet van 9 juli 1971, beter gekend als de “Wet Breyne”, werd in het leven geroepen om de kandidaat-koper en/of kandidaat-bouwheer van een nog te bouwen of in aanbouw zijnde woning te beschermen. De koper of bouwheer van een in aanbouw zijnde woning wordt immers geconfronteerd met verschillende risico's: onvolledige informatie, een foute uitvoering van de bouw, risico op insolventie van de aannemer(s),... Deze wet is dwingend, wat betekent dat men er niet kan van afwijken.

De wet kan zowel van toepassing zijn op koopovereenkomsten als op aannemingsovereenkomsten. In het eerste geval beschermt de wet in grote mate de koper tegen de verkoper, in het tweede geval beschermt de wet de bouwheer tegen de aannemer.

Meer specifiek is de wet van toepassing op overeenkomsten waarbij een aannemer, projectontwikkelaar, promotor of verkoper zich ertoe verbindt een gebouw:

- te bouwen
- te laten bouwen
- te verschaffen.

De wet Breyne voorziet in strenge aansprakelijkheidsregels. De verkoper (dus ook de promotor) is niet alleen aansprakelijk wegens verborgen verbreken, ook de ook de tienjarige aansprakelijkheid voor zware, zelfs zichtbare gebreken, rust op hem.

De wet verwacht ook van de notaris en de architect naast een algemene informatieverplichting, een bijzondere tussenkomst en controle.

7.1.5 Tienjarige burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering van aannemers, architecten en andere dienstverleners in de bouwsector¹⁸

Op 9 juni 2017 werd de wet van 31 mei 2017¹⁹ betreffende de verplichte verzekering van de tienjarige burgerlijke aansprakelijkheid van aannemers, architecten en andere dienstverleners in de bouwsector in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

---

¹⁸ [DOC 54 2412/003](#)

¹⁹ [Wet van 31 mei 2017 betreffende verplichte verzekeringen van de 10-jarige burgerlijke aansprakelijkheid van aannemers, architecten en andere dienstverleners in de bouwsector van werken in onroerende staat en tot wijziging van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect](#)

De wet verplicht alle bouwpartners die onderworpen zijn aan de klassieke, tienjarige aansprakelijkheid, om een verzekering af te sluiten (of een borgtocht te stellen) die deze aansprakelijkheid dekt, voor zover zij werken aan woningen²⁰ verrichten waarvoor de tussenkomst van een architect vereist is.

Met bouwpartners wordt bedoeld: aannemers en architecten maar ook 'andere dienstverleners in de bouwsector' zijnde studie bureaus, ingenieurs, e.d.m.

Bouwpromotoren zijn in deze wet expliciet uitgesloten. Hun verzwaarde aansprakelijkheid (10-jarige aansprakelijkheid) tegenover de koper of opdrachtgever vloeit voort uit de artikelen 1792 en 2270 BW dewelke blijkens artikel 6 van de Woningbouwwet op bouwpromotoren van toepassing zijn verklaard.

7.1.6 De Wet Marktpraktijken en consumentenbescherming

Deze wet van 6 april 2010 betreffende de marktpraktijken en consumentenbescherming beoogt de loyaliteit van de concurrentie in de commerciële relaties te garanderen, maar wil ook de bescherming van de consument verzekeren en er voor zorgen dat hij voldoende en gepast informatie krijgt.

Deze wet legt bepalingen op inzake informatieverplichtingen, reclame, overeenkomsten gesloten buiten de lokalen van de onderneming, onrechtmatige bedingen en oneerlijke handelspraktijken.

7.1.7 Specifieke bouwactoren

Naast de architect, bouwpromotoren en specifiek erkende technici en keuringsorganismen zijn er heel wat bouwactoren en controleorganen binnen de bouwsector die waken over de naleving van de normen en de veiligheid en bijdragen aan de bescherming van de consument. De belangrijkste en overkoepelende zijn de architect en het bouwteam welke hier worden toegelicht.

De bijkomende komen aanbod onder punt 16 en 18.

7.1.7.1 De architect

Het beroep van architect is gereguleerd bij wet van 20 februari 1939.

Uit die wet vloeien drie grote principes voort. Ten eerste is er het principe van de verplichte bouwbijstand. Voor welbepaalde activiteiten is de tussenkomst van een architect verplicht. Ten tweede beschermt de titel het beroep. Niemand kan de titel of de activiteiten (het beroep) uitoefenen wanneer hij niet over de vereiste beroepsbekwaamheid beschikt. Ten slotte is er het principe van de onverenigbaarheid tussen het beroep van architect en het beroep van aannemer. Op de architect rust de leiding van de werken en de controleverplichting. De architect moet in deze ook controleren of de reeds geleverde werken beantwoorden aan de regels van de kunst en het goed vakmanschap. Dit impliceert dat hij op geregelde tijdstippen aanwezig is. Uiteraard in het bijzonder op cruciale momenten tijdens de constructie aangezien deze later niet meer kunnen worden gecorrigeerd. De controleverplichting heeft veelal betrekking op eenvoudige visueel controleerbare uitvoeringsfouten, zoals bijvoorbeeld slechte kwaliteit van de mortel. Een daadwerkelijke controle op de uitvoering van de werken is onmogelijk indien de controlerende architect tegelijkertijd de aannemer is of met hem verbonden is.

Naast de wet bestaan er andere specifieke reglementeringen²¹ die het beroep van architect regelen en waaruit de consument-bouwheer bescherming put in zijn relatie tot de architect, zoals informeren naar budget van de consument, begroting van de bouwkosten, bijstand bij keuze van de aannemer,...

---

²⁰ Woning: gebouw of het gedeelte van een gebouw dat van bij de aanvang van de onroerende werken wegens zijn aard uitsluitend of hoofdzakelijk is bestemd voor bewoning.

²¹ Wet van 26 juni 1963 tot instelling van een Orde van Architecten, BS 5 juli 1963; Reglement van 16 december 1983 van beroepslichten door de Nationale Raad van de Orde der Architecten vastgelegd, BS 8 mei 1985; Koninklijk besluit van 18

Als een vergunning niet nodig is, is de medewerking van een architect ook niet nodig. De werken kunnen dan meteen beginnen.

Voor werken waarvoor wel een vergunning voor stedenbouwkundige handelingen nodig is, is in principe ook de medewerking van een architect verplicht.

7.1.7.2 Het bouwteam

In de loop van het project 'Werken in bouwteam: een innovatief bouwproces'²² kwamen de vier betrokken partners - de Vlaamse Architectenorganisatie, Bouwunie, de Vlaamse Confederatie Bouw en ORI- tot de volgende definitie:

"Een bouwteam is een projectgebonden samenwerking, van bij de start van de opdracht (ontwerpfase) tot aan de uitvoeringsfase, waarin naast andere bouwprofessionals minstens de bouwheer, ontwerpers, advies- en ingenieursbureaus en uitvoerders zijn betrokken, met als doel een meerwaarde te creëren voor de opdrachtgever door de optimalisatie van onder andere resultaat, kost, termijn en/of kwaliteit."

Werken in een bouwteam doet in principe geen afbreuk aan de verschillende taken die elke partij in het team heeft en de daarmee gepaard gaande aansprakelijkheden. Door het werken in een bouwteam gaat de aansprakelijkheid zelfs verder dan enkel voor de eigen uit te voeren opdrachten. De samenwerking brengt bijkomende verantwoordelijkheden mee. Nog meer dan in het klassieke bouwproces hebben de bouwpartners een waarschuwingsplicht ten opzichte van elkaar die niet alleen betrekking op de eigen taak, maar ook op voorafgaande handelingen van andere bouwpartners. Zo moeten zij onder meer waarschuwen voor flagrante fouten van een andere bouwpartner die zij vanuit hun eigen kennis hadden moeten opmerken. In bepaalde gevallen moeten de partijen zelfs een voorbehoud formuleren of hun medewerking weigeren. Door met een bouwteam te werken, geniet de consument-bouwheer van een verhoogde zekerheid door de cross-over controle van de betrokken partijen en semi-gedeelde aansprakelijkheid, zowel tijdens de uitvoering van de werken als bij verhaal van schade.

7.1.7.3 De EPB-verslaggever en ventilatieverslaggever

Gebouwen gaan verschillende generaties mee. Wie vandaag bouwt of verbouwt, bepaalt grotendeels hoe het energiegebruik van de bewoners er in de volgende decennia zal uitzien. Nieuwe energieverspillende (ver-) bouwprojecten zijn maatschappelijk ontoelaatbaar. Daarom is de energieprestatieregelgeving van toepassing.

Nieuwbouwwoningen in Vlaanderen met een bouwaanvraag moeten verplicht een bepaald [E-peil](#) halen (dit is een onderdeel van het EPB). Het maximaal E-peil dat van toepassing is op het bouwproject, wordt bepaald door de datum van de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning ('bouwaanvraag') of van de melding. Als het E-peil van de woning hoger is dan het maximaal E-peil dat hoort bij het jaar van de bouwaanvraag, dan krijgt men een boete.

Voor een vergunningsaanvraag of melding vanaf 1 januari 2015 waarvoor de medewerking van een architect vereist is, is –behoudens enkele uitzonderingen- elk nieuw of gerenoveerd gebouw EPB-plichtig,

Een vergunningsaanvraag of melding waarbij geen medewerking van een architect vereist is, is niet-EPB-plichtig, tenzij het gebouw(deel) groter is dan 3000 m³.

Valt het (ver-)bouwproject onder de energieprestatieregelgeving, is de bouwheer aangifteplichtig.

---

april 1985 tot goedkeuring van het door de Nationale Raad van de Orde der architecten vastgestelde Reglement van beroepsplichten, BS 8 mei 1985.

²² [Werken in bouwteam: een innovatief bouwproces](#)

De EPB-verslaggever maakt in opdracht van de aangifteplichtige de startverklaring en de EPB-aangifte op. De aangifteplichtige krijgt een boete als de EPB-eisen niet gerespecteerd zijn, maar ook als de administratieve procedure niet wordt gevolgd.

Naast de EPB-verslaggever dient ook een ventilatieverslaggever te worden aangesteld. Deze stelt een ventilatievoorontwerp op voor de start van de werken. Na de werken maakt de ventilatieverslaggever het ventilatieprestatieverslag op en laadt dit op bij de databank van de kwaliteitsorganisatie. Dat verslag geeft de kenmerken en de behaalde prestaties van het geplaatste ventilatiesysteem weer en toont de kwaliteit ervan. Die prestaties neemt de EPB-verslaggever op in de EPB-aangifte. Het Vlaams Energieagentschap (VEA), staat in voor de erkenning en registratie van de EPB verslaggever. Tevens staat zij in voor de controle op de naleving van de desbetreffende regelgeving.

7.1.8 Conclusie

Vooreerst weze genotuleerd dat maatregelen tot bescherming van de consument een voorbehouden federale bevoegdheid zijn waarvoor het Vlaams Gewest niet bevoegd is.

De vestigingswetgeving is geen adequaat middel in termen van consumentenbescherming. Wanneer een consument gecontracteerd heeft met een ondernemer die niet voldoet aan de vestigingswetgeving, kan hij de nietigheid van het contract invoeren, wat in praktijk weinig soelaas zal bieden. De uitvoering zal in hoofdzaak beoordeeld worden op grond van de regels van de kunst en het algemeen verbintenisrecht net zoals dit het geval zou zijn mocht de ondernemer wél voldoen aan de vestigingsvoorwaarden. Zij beschermt de consument niet tegen malafide praktijken van ondernemers, slecht geleverde diensten, opgelopen schade, ...

De bepalingen van het burgerlijk wetboek en wetboek economisch recht, de Wet Marktpraktijken, de wet op de 10-jarige aansprakelijkheid en de Woningbouwwet doen dit wel. Net als de verschillende bouwactoren en controle- en keuringsorganismen.

7.2 Beroepsbekwaamheid in KBO als bewijs van kwaliteit

Garandeert de vestigingswetgeving de kwaliteit van de uitgevoerde activiteiten en stelt zij de consument voorafgaandelijk in staat een kwaliteitsbeoordeling te doen van de desbetreffende ondernemer?

De beroepsfederaties halen dit in elk geval aan als argument tot het behoud van deze wetgeving. Maar garandeert de notificatie van de beroepsbekwaamheid in de KBO de consument dat zijn opdracht op een kwaliteitsvolle wijze zal worden uitgevoerd door de gekozen aannemer? Beschermt zij de consument voor zijn keuze?

Vooreerst wordt er hierbij verondersteld dat de consument alvorens een aannemer aan te stellen de KBO-public search consulteert. Hoewel hier geen cijfermateriaal over beschikbaar is, kan niet te min uit ervaring van het Agentschap Innoveren en Ondernemen afgeleid worden dat de KBO-public search voor de consument een vrij onbekend instrument is. Als de consument de KBO-public search consulteert, is dit meestal post factum wanneer een conflict is gerezen en hij actief verwickeld is in een juridisch geschil.

Volgens de vestigingswetgeving kan een ondernemer de onderzochte bouwactiviteiten uitoefenen mits hij voorafgaandelijk het bewijs van beroepsbekwaamheid levert. Dit bewijs kan geleverd worden door een diploma of door praktijkervaring. De controle van de beroepsbekwaamheid gebeurt bij aanvang van de activiteiten, er van uitgaande dat de ondernemer een volledige opgave doet van zijn "gereguleerde" activiteiten. Gedurende de volledige activiteit dient iemand die beroepsbekwaamheid te bewijzen.

De vestigingswetgeving verlangt niet dat de onderneming en/of haar personeelsleden bijscholing volgen en zich bekwamen in de nieuwe technieken en normen.

Het bewijs wordt geleverd op niveau van de onderneming²³ door een “aangestelde”. Deze persoon wordt geacht de technische leiding te hebben. Tenzij voor kleinere bedrijven waar deze persoon mee instaat voor de effectieve uitvoering van de opdrachten is dit iemand die de activiteiten overschouwt en leidt. Specifiek voor de bouw gerelateerde beroepen wordt niet verwacht dat hij op continue basis aanwezig is bij de uitvoering van de werken (in tegenstelling tot vb. de aangestelde in de reeds opgegeven beroepen die geacht werden om voor het grootste deel aanwezig te zijn tijdens de uitvoering van de activiteiten).

Wanneer de aangestelde de onderneming verlaat, dient de onderneming de aanpassing aan te brengen in de KBO en heeft hij 6 maanden tijd om een nieuwe aangestelde aan te duiden.

Heel wat ondernemingen voeren deze aanpassing om voor de hand liggende redenen niet door: zijnde kostprijs aanpassing KBO, administratieve last, verlies van aangestelde waardoor men niet meer voldoet aan de regelgeving, gedwongen zoektocht naar een nieuwe aangestelde die in aanmerking komt,.... Tenzij de oorspronkelijk aangestelde om ambtshalve schrapping verzoekt, wat uitzonderlijk is, kan dit enkel ter plaatste worden vastgesteld. Volgens de registratie in de KBO blijft de onderneming “in orde”.

Vaak wordt de inschrijving in de KBO met opgave van aangestelde beroepsbekwaamheid aangehaald als het bewijs aan de consument dat desbetreffende onderneming wel degelijk over de nodige competenties beschikt. De public search toont de consument niet op welke wijze de competenties bewezen worden. Zo zal hij niet zien de EU-onderdaan die in Vlaanderen een onderneming opstart dit met een attest niveau A doet. Evenmin ziet de consument dat een algemeen aannemer zijn beroepsbekwaamheid bewijst op grond van een diploma graduaat scheepswerktuigkunde, bachelor in de chemie of gegradueerde in de luchtvaart²⁴.

Tenslotte is de KBO een databank die geen informatie geeft over de kwaliteit van de uitgevoerde werken. Beschikken over de wettelijk vereiste beroepsbekwaamheid en correcte inschrijving in de KBO is geen garantie voor kwaliteitsvolle uitvoering van de opdracht door de aannemer.

Zie ook de overwegingen gemaakt onder 6.2.

7.3 Openbare veiligheid

Naast consumentenbescherming is openbare veiligheid de reden van algemeen belang welke door FOD Economie werd ingeroepen om de vestigingswetgeving te verantwoorden.

De aanwezigheid van andere wetgeving en controlesystemen die op performantere wijze de openbare veiligheid garanderen, geven aan dat het objectief van algemeen belang, in casu de openbare veiligheid, niet alleen door de vestigingswetgeving kan worden bereikt. De proportionaliteit van de vestigingswetgeving wordt hierdoor opnieuw in vraag gesteld.

7.3.1 Wet Welzijn van 4 augustus 1996

Daar waar de wetgever vroeger de aandacht van de ondernemingen voornamelijk gericht hield op de veiligheid en de gezondheid van de eigen werknemers, heeft de Wet Welzijn van 4 augustus 1996²⁵ het gezichtsveld verruimd naar het werken met derden.

---

²³ Geheel van alle vestigingseenheden

²⁴ Deze diploma's geven toegang tot één van de andere beroepen als zijnde elektrotechniek, installatie CV, klimaat, gas en sanitair,.... Aangezien het minimum graduaatsdiploma's zijn worden zij gelijk aanvaard voor het bewijs van beroepsbekwaamheid van algemeen aanneming.

²⁵ Deze wet is een omzetting van de Europese Richtlijn 92/57/EEG.

Deze wet schept namelijk een kader op basis waarvan uitvoeringsbesluiten worden genomen. Het merendeel van deze uitvoeringsbesluiten werd gecodificeerd in de codex over het welzijn op het werk. Deze wetgeving is ook van toepassing op tijdelijke en mobiele bouwplaatsen, lees bij de opdrachtgever/consument. Zowel zelfstandigen, werknemers als derden (consument, toevallige voorbijganger,...) genieten op deze wijze bescherming.

Door de aard van de wetgeving, zijnde federale wetgeving losstaande van beroepsbekwaamheid, dient die door iedereen die werkzaam is op het Belgisch grondgebied te worden gerespecteerd, dus ook de buitenlandse ondernemer die hier vrije diensten verricht of zich komt vestigen.

Zowel op het Europees niveau als federaal ([FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg](#)) wordt er blijvend ingezet op veiligheid.

7.3.2 VCA-certificaat

Het is aan de opdrachtgever die erop moet toezien dat de opdrachtnemer (de aannemer of contractor) bij het uitvoeren van de werken de nodige preventiemaatregelen in acht neemt. De opdrachtgever heeft zelfs de plicht om onveilige aannemers te weren. Hoe dit alles moet gebeuren, vermeldt de Wet niet. Het is aan de opdrachtgever om hiervoor de gepaste manier te zoeken. Eén van de mogelijkheden die hij heeft, is een beroep doen op aannemers die een label, attest of certificaat hebben dat het toepassen van een veiligheidszorgsysteem aantoont. Het VCA-certificaat is zo een privaat label dat oorspronkelijk in Nederland is ontwikkeld en sinds 1999 ook in België operationeel is binnen de koepel van de vzw BeSaCC-VCA.

7.3.3 Veiligheidscoördinator

De veiligheidscoördinator is in het leven geroepen bij de Welzijnswet van 4 augustus 1996. Deze wet is een omzetting van de Europese Richtlijn 92/57/EEG. De wetgeving rond veiligheidscoördinatie heeft als doel het aantal arbeidsongevallen op bouwerven te verminderen en het welzijn van de werknemers te verbeteren.

Het is verplicht om een veiligheidscoördinator aan te stellen waar minstens twee aannemers tegelijkertijd of achtereenvolgens tussenkomen. Dit zowel tijdens het ontwerp als tijdens de bouwwerken zelf, vandaar het onderscheid “veiligheidscoördinator-ontwerp” en “veiligheidscoördinator-verwezenlijking”. Deze 2 functies kunnen echter wel door 1 persoon worden uitgevoerd.

Tijdens het ontwerp van het project moet de veiligheidscoördinator er voor zorgen dat er rekening gehouden wordt met risicopreventie bij de keuze van bepaalde werkprocedures of technieken, bij architecturale keuzen en bij de planning van de uit te voeren werken. Het is dus verplicht om reeds tijdens de ontwerpfase een veiligheidscoördinator-ontwerp aan te stellen.

Tijdens de verwezenlijkingfase van het bouwwerk ziet de veiligheidscoördinator-verwezenlijking erop toe dat de veiligheidsmaatregelen worden toegepast op de bouwplaats. Hij coördineert de activiteiten van de verschillende aannemers en leveranciers met het oog op preventie van risico's die voortvloeien uit verschillende gelijktijdige of opeenvolgende activiteiten op de bouwplaats.

Voor de bouwwerken waarvan de totale oppervlakte kleiner is dan 500 m² is een soepeler regime voorzien dat toelaat dat aannemers zelf de functie van coördinator-verwezenlijking kunnen uitoefenen.

Voor de bouwwerken waarvan de totale oppervlakte kleiner is dan 500 m², worden zowel de coördinator-ontwerp als de coördinator-verwezenlijking door de architect aangesteld en, indien de medewerking van een architect niet vereist is, door de hoofdaannemer, of de eerste aannemer die met de opdrachtgever een

contract sluit. In dit geval kunnen opeenvolgende aannemers ook elk hun eigen coördinator aanstellen, op voorwaarde dat een aannemer of zijn onderaannemers geen werken uitvoeren, zolang een vorige aannemer zijn deel van de werken niet heeft beëindigd.

Taken van de veiligheidscoördinator:

De veiligheidscoördinator ontwerp detecteert alle risicovolle elementen en stelt in functie hiervan een veiligheids- en gezondheidsplan (VG-plan) op met daarin de maatregelen die moeten genomen worden. Verder moet de veiligheidscoördinator het postinterventiedossier en het coördinatiedagboek openen en aanvullen. Bij grote bouwwerken ($\geq 500 \text{ m}^2$) wordt de veiligheidscoördinatie steeds uitgevoerd door een gecertificeerde veiligheidscoördinator met de nodige beroepservaring en aanvullende opleidingen. Bij kleine bouwwerken ($< 500 \text{ m}^2$) moet de veiligheidscoördinator niet gecertificeerd zijn. Wel zijn er vereisten naar specifieke beroepservaring en de genoten basisopleidingen. Bij bouwwerken waar een architect vereist is, mag de veiligheidscoördinatie ook gebeuren door de architect. Is een architect niet vereist, dan mag de veiligheidscoördinatie gebeuren door de aannemer.

8 Beleidsdoelstelling

Het beleidsdoel achter het herzien van de vestigingswetgeving is meerledig:

- wegwerken van huidige discriminatie van de Vlaamse ondernemingen;
- moderniseren en actualiseren van het ondernemerschap;
- het ondernemerschap bevorderen en faciliteren;
- versterken van startend ondernemerschap;
- dereguleren;
- drempels verlagen;
- administratieve lasten verlagen;
- toegang tot het beroep kwaliteitsvoller organiseren;
- afstemmen van het beleid op het Europees beleid en de Europese regelgeving terzake;
- investeren in levenslang leren en duaal leren.

9 Opties

Onderstaande opties onderscheiden zich in het al dan niet behouden of wijzigen van de vestigingswetgeving en de voorwaarden tot toegang tot het beroep.

→ **Nuloptie: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen**

De nuloptie betreft het behoud van de huidige vestigingswetgeving.

→ **Optie 2: Afschaffen van de onderzochte gereguleerde beroepen**

In deze optie gaan we uit van een volledige afschaffing van de onderzochte gereguleerde beroepen.

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen onderzocht samen met de sectorfederaties en betrokken stakeholders welke alternatieven reeds voorhanden zijn en bijkomend kunnen worden ontwikkeld om de oorspronkelijke doelstellingen van de vestigingswetgeving op een pertinente en duurzame wijze blijvend te garanderen, zijnde:

- het bieden van kwaliteit en bescherming aan de klant/consument;
- een ondernemer goed voorbereid te laten starten.

Tijdens het consultatieproces met de sectorfederaties werden de stakeholders uitgenodigd mee na te denken over alternatieve instrumenten die kunnen worden ontwikkeld door de sectorfederatie zelf of hoe de ondernemingen door het Agentschap Innoveren en Ondernemen kunnen worden ondersteund, om het ondernemerschap te bevorderen, en ondernemers aan te moedigen zich permanent bij te scholen om zo voldoende kwaliteit te leveren in een evoluerende markt.

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen zal de sectoren ondersteunen in het ontwikkelen van (aanvullende of nieuwe) sectorspecifieke initiatieven die ervoor moeten zorgen dat de kwalitatieve dienstverlening wordt verzekerd of aangemoedigd.

➔ **Optie 3: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang**

In deze optie gaan we uit van een behoud van de vestigingswetgeving, maar:

- met een verlaging van het vereiste opleidingsniveau als voorwaarde tot toegang tot het beroep naar niveau A (cfr. art. 11, ER 2005/36/EG);
- toegang tot het gehele beroep mits voorlegging van een diploma dat betrekking heeft op een deel van het gereguleerde beroep; en
- gelijkstelling van de praktijkervaring zoals vooropgesteld in de richtlijn (zijnde drie jaar als gewone werknemer).

10 Analyse van de effecten

Doelgroepen

De doelgroep van de wijziging in vestigingswetgeving zijn de ondernemers zelf. Onderscheid wordt gemaakt tussen:

- startende ondernemingen die moeten voldoen aan de voorwaarden voor toegang tot het beroep;
- reeds gevestigde ondernemingen die bij de opstart bewijs geleverd hebben van beroepsbekwaamheid en dit bewijs blijvend dienen te leveren.

Betrokken partijen zijn:

- de consument/klant;
- sectoren en sectorfederaties;
- ondernemingsloketten;
- het Agentschap Innoveren en Ondernemen: dienst Toegang tot het Beroep en Dienst Inspectie;
- opleidingsinstellingen.

In onderstaande beschrijven we per optie beknopt de voor- en nadelen voor elk van de doelgroepen/betrokken partijen.

➔ **Nuloptie: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen**

Effectbeschrijving bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen

Bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen worden problemen uit de probleembeschrijving onder punt 6 bestendigd.

Mede door de uitgebreide sectorspecifieke reglementering zijn de gereguleerde beroepen in strijd met de bepaling van 59, 3, van de Richtlijn 2005/36/EG, zijnde: niet-discriminerend zijn op grond van nationaliteit of

verblijfplaats, gerechtvaardigd zijn om een dwingende reden van algemeen belang en proportioneel zijn met het beoogde doel.

Discriminatie van de Vlaamse ondernemer die zich hier wil vestigen t.o.v. de ondernemers uit andere Europese lidstaten (cfr. Europese Richtlijn) is een van de grootste knelpunten in deze beleidsoptie.

Aangezien de nieuwe bepalingen van ER 2013/55/EU nog maar sinds 18/1/2016 van toepassing zijn, zal het aantal gevallen waarin ondernemers van andere lidstaten zich hier in Vlaanderen komen vestigen of vrije diensten verrichten, alleen maar toenemen. De stijgende cijfers in de detachering toont deze trend aan. Gezien het te kort aan personeel binnen de sector en de nood aan flexibiliteit ten gevolge van de bouwconjunctuur, kan verwacht worden dat deze beweging zal aanhouden.

Vergelijkingstabel van alle effecten bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen

doelgroepen	voordelen	nadelen
Startende ondernemingen		<ul style="list-style-type: none"> - Discriminatie van onderdanen van andere lidstaten; - Beroepsbekwaamheden blijven drempel; - Geconfronteerd met (verouderde) wetgeving die niet is afgestemd op de huidige realiteit.
Gevestigde ondernemingen		<ul style="list-style-type: none"> - Verhoogde concurrentie van ondernemers uit andere lidstaten.
Consument	<ul style="list-style-type: none"> - Basisgarantie dat de ondernemer beschikt over (een minimum aan) (theoretische) inhoudelijke kennis die nodig is voor de uitoefening van het beroep. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lage bekendheid bij consumenten van de toegangsvoorwaarden tot het beroep; - Vestiging (registratie in de KBO) is geen garantie meer op het beschikken over beroepsbekwaamheden. Ook buitenlandse ondernemingen die niet over de in Vlaanderen vereiste beroepsbekwaamheden beschikken kunnen zich vestigen; - De vestigingswetgeving toetst de beroepsbekwaamheid enkel bij aanvang van de activiteiten. Vanuit de vestigingswetgeving is er geen verplichting of opvolging van continuïteit in bekwaming en opleiding. Er is dan ook geen garantie dat de betrokken onderneming mee groeit met de (technische) evoluties binnen het vakgebied; - Hogere prijzen; - Beperking in aanbod.

Ondernemingsloketten		<ul style="list-style-type: none"> - Stijgend aantal aanvragen voor onderdanen van andere lidstaten. Deze procedures zijn omslachtig en langdurig omdat de aanvraag dient beoordeeld te worden volgens de Richtlijn, 2005/36/EG vertrekkende vanuit de situatie van de lidstaat van oorsprong. Bij gebrek aan informatie en bevoegdheden moeten dossiers worden doorgestuurd naar Agentschap Innoveren en Ondernemen voor advies. (IMI-aanvraag); - Verouderde, complexe en onduidelijke reglementering zorgt ervoor dat de advies- en onderzoeksfunctie behoorlijk complex en tijdrovend is.
Agentschap Innoveren en Ondernemen		<ul style="list-style-type: none"> - Verhoogd aantal adviesaanvragen van de ondernemingsloketten voornamelijk voor aanvragen “getuigschriften beroepsbekwaamheden” en IMI-aanvragen; - Doordat de reglementering van beroepen niet langer afgestemd is op de evolutie binnen de sectoren, rijst er meer onduidelijkheid of voor bepaalde activiteiten al dan niet beroepsbekwaamheid dient bewezen te worden; - Verhoogde nood tot controle op toename vrije dienstverrichters; - Door Europese regelgeving is handhaving complexer en moeilijker geworden.
Opleidingsinstellingen		<ul style="list-style-type: none"> - Leerplannen moeten afgestemd zijn op beroepsbekwaamheden gedefinieerd in reglementering van de beroepen en worden (in sommige gevallen) minder aangepast aan de evoluerende markt; - Particuliere opleidingsinstellingen bieden alternatieve opleidingen afgestemd op de cursist. Zij passen sneller aanbod aan dan erkende onderwijsinstellingen. Hierdoor ontstaat spanningsveld dus erkende en niet-erkende opleidingen.

→ **Optie 2: Afschaffen van de onderzochte gereglementeerde beroepen**

Effectbeschrijving bij afschaffing van de onderzochte gereglementeerde beroepen

De grootste voordelen van deze optie zijn:

- het verdwijnen van discriminatie van de Vlaamse ondernemer t.o.v. ondernemers uit andere EU lidstaten;
- het afstemmen van wetgeving op art. 59, 3, Richtlijn 2005/36/EG;

- de verlaging van drempels en het stimuleren van het ondernemerschap;
- de afname van administratieve lasten (bewijslast voorwaarden toegang tot het beroep): zowel voor de ondernemers, de ondernemingsloketten als bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen.

Naast een toename van starters en een verhoogd aanbod van ondernemers, zal ook de diversiteit van de aangeboden diensten toenemen.

Vergelijkingstabel van alle effecten bij afschaffing van de onderzochte gereguleerde beroepen

doelgroepen	voordelen	nadelen
Startende ondernemingen	<ul style="list-style-type: none"> - Geen belemmeringen voor het uitoefenen van de beroepen → stimuleert het ondernemerschap; - Evolutie en innovatie niet langer gehinderd door verouderde wetgeving; - Geen discriminatie meer t.o.v. startende ondernemers uit andere EU lidstaten; - Alternatieven tot bewijs van beroepsbekwaamheden veel efficiënter; - Geen hinder van onduidelijke en belastende vestigingswetgeving. 	
Gevestigde ondernemingen	<ul style="list-style-type: none"> - Ondernemers worden gestimuleerd om blijvend zich op andere manieren dan via de vestigingswetgeving te bewijzen (vb. permanente vorming, portfolio, mond-aan-mond reclame ...); - Evolutie en innovatie niet langer gehinderd door verouderde wetgeving; - Worden ontlast van het bewijs van beroepsbekwaamheid zoals gesteld in huidige vestigingswetgeving; - Geen hinder van onduidelijke en belastende vestigingswetgeving. 	
Consument	<ul style="list-style-type: none"> - Groter en meer gedifferentieerd aanbod; - Prijsdiversiteit. 	Geen basisgarantie op aanwezigheid van inhoudelijke kennis bij de ondernemer.
Ondernemingsloketten	<ul style="list-style-type: none"> - Ondernemingsloketten moeten niet meer nagaan of voldaan is aan de voorwaarden voor toegang tot het beroep. 	
Agentschap Innoveren en Ondernemen	<ul style="list-style-type: none"> - Afname van administratieve lasten: controle voorwaarden toegang tot het beroep (verlaging administratieve lasten). 	
Opleidingsinstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Als gevolg van ondernemingen die zich willen onderscheiden zal er meer vraag komen naar kwaliteitsvolle basisopleidingen en permanente opleidingen en bijscholing. 	

Alternatieve controle op kwaliteit diensten

De vestigingswetgeving betrachte de kwaliteit van de ondernemer bij de startpositie te garanderen door eisen inzake beroepsbekwaamheid op te leggen. Deze kwaliteitstoets is een theoretische en voorafgaandelijke toets die geen vervolg kent doorheen de levenscyclus van de ondernemer. Zij legt geen verplichtingen op tot continue bijscholing of onderhouden van de beroepsbekwaamheden. Zij biedt geen garantie of geen mogelijkheid om te controleren of de diensten op een kwaliteitsvolle wijze worden geleverd.

De kwaliteit van de dienstverlening wordt daarentegen reeds op performantere wijze gegarandeerd door tal van andere wetgeving. Zie hiervoor de uitvoerige toelichting onder punt 16 en de specifiek wetgeving en controles per geregementeerde activiteit onder punt 19.

Conclusie proportionaliteitstest

De oorspronkelijke doelstellingen van de vestigingswetgeving zijn de openbare veiligheid en bescherming van de consument.

De doelstellingen kunnen behouden worden als doelstellingen van algemeen belang zoals beoogt door de Dienstenrichtlijn en de ER 2005/36/EU en bevestigd en aangevuld door het Europees Hof van Justitie. Echter rijst de pertinente vraag of deze objectieven van algemeen belang enkel en alleen door de vestigingswetgeving kunnen gegarandeerd worden, er geen alternatieven zijn om dit te bereiken en de vestigingswetgeving aangepast is aan het bereiken van het beoogde doel en niet verder gaat dan wat nodig is om dat doel te bereiken.

Uit de algemene analyse en vervolgens de analyse van de specifieke beroepen blijkt:

- enerzijds dat deze objectieven worden gegarandeerd door de overige wetgeving, bouwactoren, controles,...;
- anderzijds dat de vestigingswetgeving geen adequaat middel is om deze te garanderen;
- de sector de vestigingswetgeving wil behouden om de markt af te schermen.

Op deze gronden kan niet langer gesteld worden dat de vestigingswetgeving proportioneel is.

Alternatieven vanuit de sector bij afschaffing van de vestigingswetgeving

Tijdens het consultatie-overleg werden de beroepsfederaties actief uitgenodigd om mee te denken aan alternatieven. Verschillende ideeën werden reeds geopperd.

Ingaande op het verzoek van bepaalde beroepsfederaties wordt hier in deze fase nog niet in detail op ingegaan.

Eén van de federaties heeft te kennen gegeven dat er geen nood is aan een alternatief aangezien binnen de sector reeds een veelheid aan normen, regelgeving en labels zijn.

Over de verschillende beroepsfederaties heen bestaat de eensgezindheid dat indien er een alternatief komt dit laagdrempelig moet, niet duur mag zijn en geen zware administratieve lasten mag meebrengen voor de ondernemer.

Naarmate het overleg wordt verdergezet, zullen de alternatieven ook verder worden uitgewerkt.

Federaal initiatief

Zowel consumentenbescherming als productnormering zijn federale voorbehouden bevoegdheden. Op dat niveau worden momenteel een aantal initiatieven genomen die door het Agentschap Innoveren en Ondernemen verder worden opgevolgd.

Bijkomende ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid & alternatieven vanuit de sector

Zowel vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen als vanuit de sectoren, bestaan reeds ondersteunende maatregelen (vb. Bouwradar, Brics, Cluster BIM, KMO-portefeuille,...) die bij afschaffing van de vestigingswetgeving aan belang zullen toenemen.

De deregulering zal een impuls geven om het beleidsondersteunend instrumentarium van het Agentschap Innoveren en Ondernemen meer op kwaliteit te beoordelen. De afschaffing zal het instrumentarium dynamiseren en leiden tot een grotere erkenning, kwaliteitsverhoging, continue verbetering, en vernieuwing.

Ook voor de sectoren zal de afschaffing een stimulans zijn om hun eigen rol te herdenken.

Complementariteit met bestaand beleidsinstrumentarium vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen is een faciliterend en ondersteunend agentschap dat de focus legt op:

- het stimuleren van groei en innovatie;
- het bevorderen van ondernemerschap;
- het ondersteunen van clusters;
- en het bevorderen van omgevingsfactoren.

Vanuit deze houding beschikt zij reeds over een diversiteit aan instrumenten ter ondersteuning van de ondernemer die een doeltreffend alternatief bieden tot het garanderen van de doelstelling van de vestigingsvoorwaarden.

Het betreft onder meer de KMO-portefeuille die voorziet in een subsidie van opleidingskosten voor KMO's. Voor meer informatie zie: <http://www.kmo-portefeuille.be/> In het kader van permanente vorming wint dit instrument aan belang en verlaagt het de drempel voor het organiseren en volgen van opleidingen.

Verder zijn er de begeleidingstrajecten voor ondernemers. Het bestaande aanbod is terug te vinden op de VLAIO website onder [Coaching, advies en begeleiding](#). Het Agentschap Innoveren en Ondernemen en haar partners bieden een integrale levenscyclusbegeleiding aan. Specifieke aandacht gaat hierbij naar pré-starters.

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen investeert ook in een volwaardig aanbod inzake kennisdiffusie gericht op kleine ondernemingen en KMO's.

Tevens voorziet de Vlaamse overheid in een aanbod en begeleiding voor opstartfinanciering via PMV/Z en een aantal microkrediet verstrekkers.

Met dit instrumentarium wordt nagestreefd dat ook KMO's voldoende investeren in permanente opleiding (om zo een kwaliteitsvolle dienstverlening te kunnen verzekeren, in een evoluerende markt), dat ondernemers voldoende ondersteund en voldoende voorbereid aan hun onderneming beginnen zodat de slaagkans verhoogt en ze voldoende innovatief kunnen zijn om te concurreren met de grotere bedrijven.

Complementariteit met bestaand beleidsinstrumentarium vanuit het Departement Werk en Sociale Economie

De bouwsector en de sector van de elektriciens veranderen, net als de rest van de industrie, razendsnel. Om de opportuniteiten van deze evoluties te grijpen is het voor beide sectoren cruciaal om niet enkel in te zetten op verworven competenties bij de start van de carrière maar om voldoende te investeren in levenslang leren en het ontwikkelen van competenties doorheen de hele loopbaan.

Op vrijdag 2 maart 2018 keurde de Vlaamse regering het sectorconvenants 2018-2019 goed voor de bouwsector en de sector van de elektriciens²⁶.

In het convenant erkent de sector dat het een uitdaging is om kansen aan te bieden aan bedrijven en arbeiders om competenties op te bouwen en te onderhouden. De sector formuleert het als volgt: *“Zo is opleiding niet enkel belangrijk om minder gekwalificeerde arbeiders bij te scholen (bijvoorbeeld om de uitstroom van ervaren arbeiders te compenseren), maar ook om ervaren arbeiders de mogelijkheid te geven zich gedurende heel hun loopbaan bij te scholen. De bouwsector evolueert voortdurend door haar innovatieve aanpak op technisch vlak. Het regelmatig volgen van een opleiding draagt bij tot een veilige, efficiënte, duurzame en moderne bouwplaats. Het garanderen van een duurzame tewerkstelling in de bouwsector zal in de toekomst steeds meer staan of vallen met het onderhouden en actualiseren van de eigen competenties. Dit past in de evolutie om te gaan van jobzekerheid naar loopbaanzekerheid.”*

In deze sectorconvenanten wordt sterk ingezet op:

- duaal leren en werken,
- de aandacht voor competenties van de toekomst
- levenslang leren
- het tegengaan van discriminatie verplichte thema's om rond te werken.

In de eerste plaats worden in het convenant acties genomen om tegemoet te komen aan de opleidingsnoden van de ondernemingen. Voor het opvolgen van nieuwe competentienoden, heeft het sectorfonds een werkmethode uitgewerkt en werkt samen met partners zoals het onderwijs en VDAB.

Het bouwonderwijs is een belangrijke partner voor de bouwsector. Elk jaar heeft de sector een belangrijke instroom van nieuwe werkrachten nodig. Vandaar dat de bouwsector al jaren het bouwonderwijs ondersteunt met als doel het vormen van competente jongeren die sterk op de arbeidsmarkt staan. Vanaf het schooljaar 2016-2017 werd sterk ingezet op de uitrol van duaal leren.

Naast onderwijs als instroomkanaal voor de bouwsector, wordt ook de vijver van niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) aangesproken als instroomkanaal. Om de grote vijver van NWWZ efficiënt te benaderen, werd een samenwerking met VDAB en Constructiv opgezet. Ook in de sectorconvenant van de sector van de elektriciens is een gelijkaardige opbouw te zien.

Het blijvend verwerven van competenties is belangrijk in een snel evoluerende sector als bouw en elektriciteit. Er moet een leven lang geleerd worden, waarbij basiscompetenties noodzakelijk zijn om de nieuwe kennis op te enten. Algemene vaardigheden, flexibiliteit op de werkvloer, bijleren/een leven lang leren, ... een algemene 'geletterdheid' blijkt hiervoor cruciaal. Ook hier wordt op ingezet via de convenanten.

→ **Optie 3: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang**

Effectbeschrijving bij behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang

Door de vestigingswetgeving te behouden maar

- met een verlaging van het vereiste opleidingsniveau als voorwaarde tot toegang tot het beroep naar niveau A (cfr. art. 11, ER 2005/36/EG);

---

²⁶ <https://www.werk.be/beleidsthemas/sectoren/sectorconvenants/convenants-sector-0>.

- toegang tot gehele beroep mits voorlegging van een diploma dat betrekking heeft op een deel van het gereglementeerde beroep;
- gelijkstelling van de praktijkervaring zoals vooropgesteld in de richtlijn (zijnde drie jaar als gewone werknemer)

verkleint of vervalt de discriminatie die is ontstaan tussen Vlaamse ondernemers en ondernemers uit andere EU lidstaten ten gevolge van de toepassing van de Richtlijn 2005/36/EU.

Door het behoud van de vestigingswetgeving wordt op geen enkel probleem zoals uiteengezet onder punt 6 een antwoord geboden, inclusief en in het bijzonder de verplichting vanuit de Europese Regelgeving tot deregulering van niet-proportionele regelgeving.

Integendeel. Door de aanpassingen wordt helemaal voorbijgegaan aan de oorspronkelijke doelstellingen van de vestigingsreglementering, zijnde kwaliteits- en kennisgarantie bij aanvang van de activiteiten.

Door de uitholling verdwijnt elke toegevoegde waarde maar blijven de administratieve lasten bestaan.

Vergelijkingstabel van alle effecten bij behoud van de onderzochte gereglementeerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang

doelgroepen	voordelen	nadelen
Startende ondernemingen	Discriminatie met ondernemers uit andere EU lidstaten verkleint.	De voorwaarden voor toegang tot het beroep, vormen nog steeds een belemmering voor de ondernemers om te starten.
Gevestigde ondernemingen		De voorwaarden voor toegang tot het beroep, dienen blijvend bewezen te worden.
Consument		Onduidelijke boodschap voor de consument: opleiding als kwaliteitsgarantie, maar zeer korte opleiding en voor slechts een deel van de activiteiten is voldoende. Vestigingsvoorwaarden die toegang tot het beroep regelen zijn geen garantie voor kwaliteit.
Ondernemingsloketten		Ondernemingsloketten blijven werken zoals tot nu het geval is geweest; de voorwaarden tot toegang tot het beroep zijn aangepast - maar niet de evaluatie ervan. Vermoedelijk zullen meer ondernemers zich aanbieden. Doordat meer getuigschriften toegang zullen geven, zal de controlelast verhogen.
Agentschap Innoveren en Ondernemen	Geen wijzigingen voor de werking binnen het Agentschap Innoveren en Ondernemen. Administratieve last ten gevolge van het uitoefenen van controle op het in orde zijn met de voorwaarden voor toegang tot het beroep blijft bestaan zij het aan minder strenge voorwaarden, waarschijnlijk voor een toegenomen aantal ondernemers.	

Opleidingsinstellingen		Opleidingsinstellingen zullen zich afstemmen op de voorwaarden voor de toegang tot het beroep - wat een risico inhoudt voor de verlaging van het opleidingsniveau. Dit komt niet ten goede van de kwaliteit die uiteindelijk door de dienstverlener aan de consumenten kan worden geleverd. Nieuwe kortstondige opleidingen zullen worden gelanceerd, niet met de bedoeling iemand degelijk voor te bereiden op het beroep, maar snel toegang te verschaffen tot het beroep.
------------------------	--	--

11 Vergelijking van de opties

→ **Nuloptie: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen**

Gelet op de probleembeschrijving geformuleerd onder punt 6 kan deze optie niet behouden worden.

→ **Optie 2: Afschaffen van de onderzochte gereguleerde beroepen**

De grootste voordelen van deze optie zijn:

- het verdwijnen van discriminatie van de Vlaamse Ondernemer t.o.v. ondernemers uit andere EU lidstaten;
- het afstemmen van wetgeving op art. 59, 3, Richtlijn 2005/36/EG;
- de verlaging van drempels en het stimuleren van het ondernemerschap;
- de afname van administratieve lasten (bewijslast voorwaarden toegang tot het beroep): zowel voor de ondernemers, de ondernemingsloketten als bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen.

Deze optie biedt een totaalantwoord op de probleembeschrijving en sluit volledig aan bij het Vlaams beleid inzake economie en ondernemerschap.

→ **Optie 3: Behoud van de onderzochte gereguleerde beroepen, met verlaging van de voorwaarden tot toegang**

Deze optie blijft in strijd met Europese regelgeving en de overige elementen uit de probleembeschrijving.

* * *

Gezien het bovenvermelde is optie 2 de enige te behouden mogelijkheid.

In vergelijking met optie 3, is optie 2 een veel heldere en transparantere keuze.

In opties 1 en 3 blijft de conformiteit met de Europese regelgeving op gespannen voet.

Vanuit haar bewuste beleidskeuze kiest Vlaanderen voor een vereenvoudiging van regels en zet zij in op ondersteunend beleid.

12 Uitvoering

Teneinde de nieuwe regelgeving voldoende kenbaar te maken bij de verschillende doelgroepen wordt voorzien in een communicatieplan.

Dit communicatieplan kent een aanvang vanaf het moment van indiening van het voorstel voor eerste principiële goedkeuring. Dit moet de betrokken partijen in de mogelijkheid stellen te anticiperen op de komende wijziging.

Hoewel zij vanuit hun deelname aan het consultatieproces reeds op de hoogte zijn van de knelpunten en evoluties specifiek voor hun beroep, zijn beroepsfederaties een belangrijke partij in het communicatieproces. Vanuit hun nieuwe rol wacht de uitdaging hun sector te heroriënteren.

Ook de ondernemingsloketten zullen op de hoogte worden gebracht van het initiatief opdat zij hun interne organisatie kunnen herschikken. Niettegenstaande de wijzigingen zullen de ondernemingen nog steeds dienen te worden ingeschreven in de Kruispuntbank voor Ondernemingen. Dit verdwijnt uiteraard niet. Alleen zullen de beroepsbekwaamheden voor deze gereguleerde beroepen niet langer onderzocht moeten worden.

De organisatie van de Centrale Examencommissie ligt in de schoot van het Agentschap Innoveren en Ondernemen, Dienst Toegang tot het Beroep. Het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) beschikt over verstrekking van knowhow en ruime faciliteiten voor de praktische organisatie van examens. Derhalve heeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen een samenwerkingsakkoord gesloten met AHOVOKS voor de organisatie van een aantal examens. In functie van de wijziging zal deze samenwerkingsovereenkomst worden herbekeken.

Vanaf de inwerkingtreding van het voorstel zal de Centrale Examencommissie geen examens meer aanbieden voor de opgeheven beroepen. De inschrijvingsgelden voor deze examens zullen verdwijnen alsook de uitgaven aan de organisatie van deze examens en de vergoeding van desbetreffende juryleden.

In de opmaak van de begroting voor het jaar 2019 zal hier rekening mee worden gehouden.

Het opheffen van deze gereguleerde beroepen brengt een ontlasting mee binnen de Dienst Toegang tot het Beroep en Dienst Inspectie van het Agentschap Innoveren en Ondernemen.

Door deze ontlasting wordt ruimte gecreëerd voor het opnemen van andere taken. Deze diensten zullen intern herbekeken worden.

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen blijft de sectoren en doelgroepen ook na de deregulering begeleiden en ondersteunen. Mede op deze wijze kan zij de genomen maatregel opvolgen en evalueren.

13 Administratieve lasten

De afschaffing van de voorgestelde beroepsbekwaamheden brengt voor meerdere instanties een verlaging van de administratieve lasten mee.

Ondernemingen moeten de beroepsbekwaamheid niet langer bewijzen in de Kruispuntbank van Ondernemingen. Zij dienen er niet langer over te waken dat gedurende de volledige levensduur van de onderneming een aangestelde in de KBO is opgenomen.

Ondernemingsloketten dienen de beroepsbekwaamheden voor de gedereguleerde beroepen niet langer te onderzoeken. Aangezien deze zowel op verschillende wijze als door verschillende personen kan worden bewezen, is de advies- en onderzoeksfunctie van de ondernemingsloketten in de huidige situatie (i.e. met het bestaan van de vestigingswetgeving) behoorlijk complex en tijdrovend, zeker wanneer de voorgelegde beroepsbekwaamheden in een andere lidstaat verworven zijn.

Inzake de gedereguleerde beroepen dient het Agentschap Innoveren en Ondernemen de ondernemingsloketten niet langer te adviseren. Naast de adviezen met betrekking tot de gedereguleerde beroepen, vallen onder meer ook de controletaken en klachtenbehandeling in deze weg.

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen voorziet in de huidige situatie (i.e. met het bestaan van de vestigingswetgeving) in een Centrale Examencommissie voor de oorspronkelijk 27 gereguleerde beroepen en basiskennis bedrijfsbeheer. Door de deregulering valt de organisatie van deze examens, alsook de oproep van juryleden, weg.

Tegen negatieve adviezen (weigeringsadviezen) van het ondernemingsloket is beroep bij de Vestigingsraad (administratief rechtcollege) mogelijk. Ook hier brengt de deregulering een verlaging van dossiers en administratieve lasten voor het Agentschap Innoveren en Ondernemen met zich mee.

Tenslotte is er uiteraard een ontlasting van de inspectiediensten.

Deze administratieve lastenverlaging gaat gepaard met een kostenbesparing, zijnde werkingskosten, vergoedingen juryleden, leden van de Vestigingsraad,...

14 Handhaving

Omdat het een deregulering betreft (afschaffing van de beroepsbekwaamheid) is geen handhaving nodig.

15 Consultatie

Consultatie beroepsfederaties

Voorafgaand aan de opmaak van dit RIA, heeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen een diepgaand consultatieproces gevoerd.

De beroepen werden aanvankelijk op basis van hun verbondenheid, opgedeeld in 2 clusters:

- elektrotechnici-technische installaties: centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair, elektrotechniek en installateur-frigorist;
- bouw: overige bouwactiviteiten (en overkoepelend).

Voor de gesprekken inzake de eerste cluster namen volgende beroepsfederaties deel: Nelectra, UBBU-ICS, Fedelec, Eloya, UBF-ACA en Volta. Op een overkoepelend niveau, voor zowel de activiteiten van de eerste cluster, maar in het bijzonder voor de tweede cluster (overige bouwactiviteiten) zaten de Vlaamse Confederatie Bouw (VCB) en Bouwunie mee aan tafel.

Per cluster vonden meerdere overlegmomenten plaats om de voor- en nadelen te bespreken, te reflecteren over de toekomst van het desbetreffende beroep en alternatieven door te praten.

In een eerste overlegvergadering werd de context grondig uitgelegd (gevolgen van de EU Richtlijn).

Voorafgaand aan deze overlegvergadering werd een vragenlijst opgestuurd naar de federatie, waarin gevraagd werd naar doelstellingen van de vestigingswetgeving, voor- en nadelen van de vestigingswetgeving, mogelijke alternatieven voor de vestigingswetgeving, enzovoort.

Deze vergaderingen vonden plaats in de maand juni 2016.

Vanaf de tweede overlegvergadering werden de federaties uitgenodigd actief mee te denken over een nieuwe invulling van het Vlaams Vestigingsbeleid en doe dit de Vlaamse ondernemer, zowel de startende als de groeiende, kan ondersteunen.

Deze vergaderingen namen een start in oktober 2016 en kent nog steeds een vervolg.

Overkoepelende overleg

Naast de sectorspecifieke consultatiegesprekken met de federaties waren er ook overkoepelende gesprekken met onder meer:

- SERV:
  - o 11/4/16: toelichting Europees beleid, voorstel plan van aanpak;
  - o generieke voorstelling 20/5/16 aan de leden van de SERV van Europees beleid, consultatieproces;
  - o tussentijdse telefonische overlegmomenten om plan van aanpak te concretiseren.
- UNIZO:
  - o 15/3/16 toelichting Europese Richtlijn;
  - o Informatievergadering op 12 april 2016: toelichting Europees beleid en plan van aanpak;
  - o Regelmatig overkoepelend overleg.
- VOKA: bevraging visie
- Ondernemingsloketten: toelichting Richtlijn 14 en 15 januari
- Unie Ondernemingsloketten: 7 september 2016 en latere

Het consultatieproces wordt met de reeds betrokken partijen verdergezet om de alternatieven uit te werken, te ondersteunen en op te volgen.

Consultatie overige overheidsdiensten

Om tot een breder begrip te komen van de uitdagingen van de bouwsector en de beleidslijnen te kennen in aanverwante beleidsdomeinen werd er overleg gepleegd met onder andere het Departement Werk en Sociale Economie, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, FOD Economie (in het bijzonder Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid), Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (Directie Internationale Betrekkingen), ...

16 Analyse per beroep

In de analyse per beroep, is gepoogd een beeld te scheppen van de specifieke regelgeving die betrekking heeft op elk beroep afzonderlijk.

Uiteraard is er heel wat overkoepelende wetgeving en regelgeving die mogelijks op alle gereguleerde beroepen van toepassing zijn en door hun dienen te worden gerespecteerd, zoals:

- VLAREBO
- Bodemdecreet
- VLAREL
- [Brandveiligheid](https://www.wtcb.be/homepage/index.cfm?cat=services&sub=standards_regulations&pag=fire&art=standards_and_regulations&niv01=belgian_fire_safety_requirements&niv02=other_regulations): zeer uitgebreide wetgeving (https://www.wtcb.be/homepage/index.cfm?cat=services&sub=standards_regulations&pag=fire&art=standards_and_regulations&niv01=belgian_fire_safety_requirements&niv02=other_regulations)
- Normen en STS (Technische specificaties) zowel overkoepelend als voor specifieke activiteiten
- [erkenning voor verwijderen van asbest](#)
- ...

Aangezien zowel de federale overheid als de regio's bevoegdheden hebben die impact hebben op de bouwsector, is er nergens een allesomvattende bron te vinden waarin alle toepasselijke regelgeving, normen of beleidsbepalingen kunnen worden geconsulteerd.

Het WTCB stelt een zeer uitgebreid repertorium ter beschikking waar zowel de aannemer als de bouwheer te rade kan. Deze geeft alvast een indicatie van de omvangrijkheid van de reglementering en normen binnen de bouwsector. Tevens getuigt het van de snelle evoluties en innovaties binnen de sector en haar noden, maar ook van diversiteit in beleid, inherent aan de verdeelde bevoegdheden. Confederatie Bouw uitte in haar jaarverslag van 2015-2016 haar bezorgdheid over de wildgroei aan regels in een voortdurend groter aantal domeinen.

Een afweging van de vestigingswetgeving ten opzichte van de andere en recentere reglementering is derhalve een noodzakelijke oefening. Uit de oefening blijkt dat de vestigingswetgeving is uitgehold en haar oorspronkelijke doelstellingen op performantere wijze door deze overige reglementeringen en normen wordt gegarandeerd.

16.1 Ruwbouwactiviteiten

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“Art. 7. Onder ruwbouwactiviteiten moet worden verstaan het optrekken, herstellen of slopen van het skelet van een gebouw, namelijk de werken die betrekking hebben op de stevigheid en de weerstand van het gebouw.”

Geen beroepsbekwaamheid ruwbouw vereist voor bijvoorbeeld :

- gebouwen optrekken met een skelet in hout of metaal (= niet om metsel- en betonwerken);
- schoringswerken uitvoeren (= activiteiten in voorbereiding op de eigenlijke ruwbouwwerken);
- betonplaten in een bestaande stalen constructie schuiven (= geen dragende functie).

Andere landen:

Gereguleerd in (Duitsland, Frankrijk, Hongarije, IJsland, Kroatië, Liechtenstein, Malta, Oostenrijk, Slowakije, Tsjechië) 11/32 (inclusief België).

Korte bedenking : Slowakije, Hongarije, Tsjechië en IJsland: containerbegrip voor alle bouwactiviteiten gaande van metselwerk, schrijnwerk, eindafwerking, stukadoor, tegellegger...

Specifieke reglementering/normen:

- VLAREBO
- Bodemdecreet
- VLAREL
- Technische Richtlijn grondwater handelingen
- Brandveiligheid (van gevels en gebouwen)
- Kabel en Leiding Informatieportaal KLIP: voorafgaandelijke registratieverplichting en planaanvraag
- Normen en STS (Technische specificaties)
- [De erkenning als boorbedrijf](#)

Vanaf 1 januari 2017 mogen boorwerkzaamheden alleen nog door boorbedrijven uitgevoerd worden die over een VLAREL²⁷ erkenning beschikken. Aan deze erkenning is vanaf die datum ook een rapporteringsverplichting verbonden (artikel 53/6 van het VLAREL): [e-DOV Meldpunt Boringen](#)

Zijn vrijgesteld van de erkenningsplicht : boringen uitgevoerd in het kader van het Bodemdecreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, funderingsboringen, handboringen, horizontale boringen, voor zover deze niet vergunningsplichtig zijn.

De Vlaamse milieu inspectie controleert de erkenning als boorbedrijf. Een erkenning is onbeperkt in de tijd geldig.

---

²⁷ [VLAREL \(besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu\)](#)

16.2 Installateur-frigorist

Activiteiten:

Wetgeving: KB 21-12-1974

“ [Art. 2.](#) De beroepswerkzaamheid van installateur-frigorist, in de zin van dit besluit, bestaat in het voor rekening van derden gewoonlijk en zelfstandig uitvoeren van de vervaardiging, het in elkaar zetten, het onderhoud en/of het herstellen van de koelkringen in huishoudelijke koeltoestellen en van de commerciële en/of industriële installaties en koeleenheden.

Onder koelkring, in de zin van dit besluit, dient te worden verstaan, het geheel van de technische werkwijzen die tot doel hebben de temperatuur te verlagen in lichamen, gassen of fluïda van allerlei aard, hetzij door middel van gascompressiemachines, hetzij door machines die gebaseerd zijn op absorptiesystemen, hetzij door middel van elk ander procédé, voortvloeiend uit de ontwikkeling van de techniek terzake.”

De activiteiten inzake airconditioning vallen hier niet onder. Hiervoor wordt aparte beroepsbekwaamheid vereist van installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair.

Andere landen:

Gereguleerd in (Spanje, Polen, en Slovakije) 4/32 (inclusief België)

Extra duiding:

Specifiek voor het omgaan met deze gassen, zijn in Vlaanderen bijkomende certificaten vereist, nl. dat van “koeltechnicus” en “technicus transportkoeling”. De gereguleerde activiteiten in de andere landen sluiten nauw aan bij laatstgenoemde erkende beroepen.

Specifieke reglementering en aanverwante gereguleerde of vergunde activiteiten

- [verordening \(EU\) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende gefluoreerde broeikasgassen](#)
- [verordening \(EU\) 2015/2067 van de Commissie van 17 november 2015 tot vaststelling, ingevolge Verordening \(EU\) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad, van minimumeisen en de voorwaarden voor wederzijdse erkenning voor de certificering van natuurlijke personen betreffende stationaire koel-, klimaatregelings- en warmtepompapparatuur en koeleenheden op koelwagens en koelaanhangwagens die gefluoreerde broeikasgassen bevatten, en voor de certificering van bedrijven betreffende stationaire koel-, klimaatregelings- en warmtepompapparatuur die gefluoreerde broeikasgassen bevat](#)
- [verordening \(EG\) nr. 1516/2007 van de Commissie van 19 december 2007 tot vaststelling, ingevolge verordening \(EG\) nr. 842/2006 van het Europees Parlement en de Raad, van basisvoorschriften inzake controle op lekkage van stationaire koel-, klimaatregelings- en warmtepompapparatuur die bepaalde gefluoreerde broeikasgassen bevat](#)
- [verordening \(EG\) nr. 1005/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen](#)
- VLAREL
- VLAREM
- [Navigator Wetgeving Leefmilieu, Natuur en Energie](#) (navigator met alle milieuwetgeving)

Erkend koeltechnicus

Volgende werkzaamheden aan stationaire koelinstallaties met gefluoreerde broeikasgassen of ozonlaagafbrekende stoffen waarbij er een risico bestaat op emissies van deze schadelijke koelmiddelen mogen alleen worden uitgevoerd door een [erkende koeltechnicus](#):

- installatie, onderhoud, reparatie en buitendienststelling;
- controles op lekkage van koelinstallaties;
- terugwinning van gefluoreerde broeikasgassen of ozonlaagafbrekende stoffen.

Erkenning technicus transportkoeling

Vanaf 1 juli 2017 geldt er een erkenningsverplichting voor **technici** die de volgende werkzaamheden uitvoeren aan [koeleenheden van koelwagens en koelaanhangwagens die gefluoreerde broeikasgassen](#) bevatten:

- installatie, onderhoud, reparatie en buitendienststelling;
- controles op lekkage;
- terugwinning van gefluoreerde broeikasgassen.

In het Vlaamse Gewest zal de erkende koeltechnicus deze werkzaamheden aan koeleenheden van koelwagens en koelaanhangwagens mogen uitvoeren.

16.3 Installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“ Art. 25. § 1. Onder installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair moet worden verstaan het plaatsen en het herstellen, met inbegrip van alle leidingen, van :

1° centrale verwarmingsinstallaties, dit wil zeggen installaties die bestaan uit een centrale verwarmingsbron, waarbij de warmte wordt verspreid door leidingen met water, lucht of stoom;

2° gastoestellen voor verwarming;

3° artikelen en apparaten voor sanitair gebruik;

4° klimaatregelinginstallaties waarvoor alleen water of lucht wordt gebruikt als koelmiddel.

§ 2. De volgende activiteiten worden voor de toepassing van dit besluit niet beschouwd als installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair :

1° het plaatsen en herstellen van zonnecollectoren voor warmwatervoorziening, voor zover deze werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten uitoefenen in de zin van dit besluit;

2° het installeren, onderhouden en herstellen van rioleringen;

3° de activiteiten die behoren tot de beroepswerkzaamheid van installateur-frigorist.”

Andere landen:

Gereguleerd in 21 /32 (inclusief België).

Het betreft hier een ruime cluster aan activiteiten. In andere landen zijn vaak maar enkele van deze activiteiten gereguleerd.

Daarenboven vallen een groot deel van de gereguleerde activiteiten in deze landen, naar analogie met Vlaanderen, onder de specifieke reglementering, erkenningen en controles zoals hieronder toegelicht.

Specifieke reglementering/normen:

Verplichte keuring van een nieuwe of gewijzigde cv-installatie²⁸

Vóór de installatie voor centrale verwarming in gebruik genomen wordt, is de eigenaar verplicht het centrale stooktoestel te laten keuren. Deze regelgeving is van toepassing op elk centraal stooktoestel dat voor het eerst in gebruik genomen wordt, of waarvan de ketel of brander vervangen is, of dat verbouwd of verplaatst werd. De verplichte keuring geldt voor installaties op gasvormige, vloeibare en vaste brandstoffen.

De [keuring](#) gebeurt door een [erkende technicus vloeibare brandstof \(externe website\)](#), een erkende technicus gasvormige brandstof of een geschoolde vakman (vaste brandstof : hout, pellets of steenkool). Na de keuring levert de technicus een keuringsrapport af, dat aangeeft of het centrale stooktoestel in gebruik genomen mag worden.

---

²⁸ [Besluit van de Vlaamse regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van centrale stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater](#) (artikel 7 en 10, §1 (verplichting gebruiker en eigenaar) en 12 en 15, § 1 (verplichtingen technicus)

Opening gasmeter

De distributienetbeheerder (DNB) is verantwoordelijk voor het openen van de gasmeter. Dit gebeurt niet zomaar. De DNB heeft hiervoor het [attest art. 48](#) nodig (officiële naam: "Getuigschrift af te leveren aan de aardgasdistributienetbeheerder voor het openen van de gasmeter overeenkomstig het KB van 28 juni 1971").

Er zijn 2 mogelijkheden.

Een erkend installateur vult het attest art. 48 in en verklaart dat hij de installatie conform de normen heeft uitgevoerd. De DNB opent de gasmeter zonder meer. Er is dus geen bijkomende controle van de installatie nodig door een erkend controleorganisme. De distributienetbeheerder kan de meter openen na ontvangst van het attest.

De installateur is geen erkend installateur (vb zonder Cerga-label) of het gaat om een doe-het-zelvers dan moet het attest worden aangekocht bij een erkend controleorganisme die de installatie zal komen controleren. De DNB opent de gasmeter slechts op basis van het attest én een positief controleverslag.

Verplicht onderhoud van uw cv-installatie (centrale verwarming)²⁹

Het [onderhoud van het centraal stooktoestel van een verwarmingsinstallatie](#) is een verplichting, zowel voor particulieren als bedrijven.

Centrale stooktoestellen op gas (aardgas, butaan, propaan) moeten tweejaarlijks een onderhoudsbeurt krijgen. Centrale stooktoestellen op stookolie (mazout) of vaste brandstof (hout, pellets, steenkool, ...) moeten jaarlijks een onderhoudsbeurt krijgen.

Voor centrale stooktoestellen op vloeibare brandstof (stookolie) met een vermogen vanaf 20 kilowatt (kW) moet het onderhoud uitgevoerd worden door een [erkende technicus vloeibare brandstof \(externe website\)](#).

Voor centrale stooktoestellen op gas (aardgas, butaan, propaan) met een vermogen vanaf 20 kilowatt (kW) moet het onderhoud uitgevoerd worden door een erkende technicus gasvormige brandstof.

Voor centrale stooktoestellen op vaste brandstof (hout, pellets of steenkool) moet het onderhoud uitgevoerd worden door een geschoolde vakman.

Voor afzonderlijke stooktoestellen (kachels, gashaarden, open haarden, doorstroomketels, badgeisers, ...), die niet zijn aangesloten op een centraal verwarmingssysteem, is onderhoud niet wettelijk verplicht. Het is niet verplicht elektrische verwarmingstoestellen regelmatig te laten onderhouden door een geschoold vakman of een erkende technicus. Het onderhoud moet gebeuren zoals de fabrikant het voorschrijft.

Onderhoud van schoorstenen

In geval van centrale verwarming (cv) is de [reiniging van de schoorsteen](#) een onderdeel van het verplichte onderhoud van de cv-installatie. Bij andere toestellen is de reiniging van de schoorsteen niet verplicht. De reiniging van de schoorsteen kan uitgevoerd worden door de erkende technicus, die daarna ook het onderhoud van de cv-ketel doet, of door een schoorsteenveger. Een schoorsteenveger mag alleen de schoorsteen reinigen. Dat moet gebeuren vóór het onderhoud van de ketel. De schoorsteenveger bezorgt dan een reinigingsattest, dat aan de erkende technicus die het onderhoud van de cv-ketel doet kan voorgelegd worden.

---

²⁹ [Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater.](#)

Verplichte verwarmingsaudit voor cv-installatie die ouder is dan 5 jaar³⁰

De eigenaar van een centraal stooktoestel (centrale verwarming), dat ouder is dan 5 jaar en een vermogen heeft van 20 kilowatt (kW) of meer, is verplicht om regelmatig een [verwarmingsaudit](#) te laten uitvoeren. Een verwarmingsaudit is een grondig onderzoek van de verwarmingsinstallatie, waarbij gekeken wordt naar het rendement ervan. Ook wordt onderzocht of de grootte van de ketel past bij de verwarmingsbehoeften van het gebouw.

Centrale stooktoestellen met een vermogen dat kleiner is dan 20 kilowatt (kW) vallen niet onder deze wettelijke regeling.

Wanneer de verwarmingsaudit wordt uitgevoerd hangt af van de brandstof en het vermogen van de installatie. Na de verwarmingsaudit krijgt de eigenaar/verhuurder een auditrapport van de technicus.

De verwarmingsaudit is niet verplicht voor [afzonderlijke verwarmingstoestellen](#) (toestellen die niet zijn aangesloten op een centraal stooktoestel): kachels, gashaarden, open haarden, doorstroomketels, badgeisers, elektrische toestellen, collectoren, ...

Centrale verwarming - Luchttoevoer, rookgasafvoer en ventilatie

[De regelgeving voor verluchting en ventilatie](#) is zeer technisch en complex. Ze worden beschreven in diverse normen. Deze worden beheerd door het Bureau voor Normalisatie.

Erkende technici moeten de Vlaamse wetgeving en de Belgische normen voor luchttoevoer van centrale stooktoestellen kennen en respecteren. (Lijst van de [erkende technicus](#))

Controle en onderhoud van de stookolietank van een woning³¹

Elke [tank voor stookolie](#) moet na de plaatsing, maar vóór de ingebruikname gecontroleerd worden.

Als er in de stookolietank(s) 5000 kg stookolie of meer kan, dan moet dit bij het college van burgemeester en schepenen van de gemeente gemeld worden. Een [milieuvergunning](#) is vereist vóór de tank geplaatst wordt als er in totaal meer dan 20 ton stookolie met GHS02-symbool kan worden opgeslagen of als er in totaal meer dan 50.000 liter stookolie zonder GHS02-symbool kan worden opgeslagen.

Ook na ingebruikname moet men de stookolietank regelmatig laten controleren.

Een tank voor de opslag van minder dan 5000 kg stookolie moet gecontroleerd worden door een erkende 'technicus stookolietanks'. Een tank voor de opslag van 5000 kg stookolie of meer moet gecontroleerd worden door een erkende technicus stookolietanks of een erkende milieudeskundige in de discipline houders voor gassen of gevaarlijke stoffen.

Bij iedere controle of onderzoek stelt de erkende technicus of milieudeskundige een certificaat op voor de eigenaar of exploitant. Daaruit moet ondubbelzinnig blijken dat de tank al dan niet voldoet aan de wettelijke bepalingen.

---

³⁰ [Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van \[centrale\] stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater.](#)

VLAREL-besluit van 23 april 2013.

[Europese Richtlijn 2010/31/EU rond de energieprestaties van gebouwen.](#)

³¹ VLAREM – Titel II – Hoofdstuk 6.5 Particuliere stookolietanks met een waterinhoud van minder dan 5000 kg.

VLAREM – Titel II – hoofdstuk 5.6 Brandstoffen en brandbare vloeistoffen.

VLAREM – Titel II – hoofdstuk 5.17 Opslag van gevaarlijke producten.

Een stookolietank buiten gebruik stellen

Bij het definitief [buiten gebruik stellen van een stookolietank](#) gelden er verplichtingen. De regels zijn afhankelijk van de grootte en de plaats van de tank. De tank kan zich bovengronds of ondergronds bevinden.

De buitengebruikstelling van een stookolietank gebeuren door technici en milieudeskundigen die erkend zijn door het Vlaamse Gewest .

Airco's met gefluoreerde broeikasgassen of ozonlaagafbrekende stoffen

Voor [airco's met gefluoreerde broeikasgassen of ozonlaagafbrekende stoffen](#) geldt dat het installeren ervan, het controleren op lekken, het onderhoud en het terugwinnen van koelmiddel moet gebeuren door een erkend koeltechnicus.

Energetische keuring³²

Airco's met een nominaal koelvermogen van meer dan 12 kW moeten regelmatig [energetisch gekeurd](#) worden door een erkende airco-energieskundige zodat ze optimaal afgesteld zijn voor een zo minimaal mogelijk energieverbruik, rekening houdend met de koelingsbehoefte van het gebouw.

Energienormen voor nieuwbouw en renovatie: EPB-eisen

Volgens de [EPB-eisen](#) moet er onder meer een bepaalde [minimumhoeveelheid energie uit hernieuwbare energiebronnen](#) worden gehaald.

Volgens het VCB werd een certificatiesysteem werd in het leven geroepen voor installateurs voor hernieuwbare energie (zonnepanelen, zonneboiler, warmtepomp, pelletkachel) dat uitgewerkt werd door de drie Gewesten.

Het certificaat is (nog) niet verplicht, maar de installateurs met een dergelijk certificaat vinden het belangrijk om hun klanten een installatie aan te bieden die goed berekend is en geplaatst is volgens de regels van de kunst.

Eisen voor nieuwe verwarmingstoestellen

Eind september 2015 trad de Europese Ecodesignverordening in werking. Die verordening verhoogt de [minimumvereisten voor verwarmingstoestellen](#).

Vervanging van oude verwarmingsketels is niet verplicht. Maar als een oud verwarmingstoestel wordt vervangen, dan moet het nieuwe toestel (sinds 26-9-2015) voldoen aan de [strengere minimumvereisten \(voor appartementen gelden specifieke vereisten\)](#)

Zolang uw cv-ketel niet defect is, mag uw oude cv-ketel dus in gebruik blijven, op voorwaarde dat uw installatie ook voldoet aan de al bestaande [eisen die nu gelden in Vlaanderen](#).

---

³² energetische keuringsverplichting: [art. 5.16.3.3, §3, 4° van titel II van het VLAREM](#); inhoud en frequentie keuring en verplicht gebruik rekenblad: [zie het ministerieel besluit van 10 februari 2011 tot vastlegging van de frequentie en de elementen van de keuring van airconditioningsystemen met een nominaal koelvermogen van meer dan 12 kW in gebouwen \(B.S. 31 maart 2011\)](#); energieprestatierichtlijn: [richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen \(herschikking\)](#) (Pdf); erkenningsvoorwaarden airco-energieskundige: zie [art. 8](#) en [art. 13/1](#) van het VLAREL; verplichtingen airco-energieskundige: zie [art. 34](#) en [art. 39/1](#) van het VLAREL

Zonneboiler

Wie in aanmerking wil komen voor de [premie van de netbeheerder](#), is vanaf 1 juli 2017 verplicht om te werken met zo'n gecertificeerde installateur. Onderhoud voor een zonneboiler is niet verplicht.

[Lijst van gecertificeerde installateurs van zonneboilers](#)

[Lijst van gecertificeerde installateurs van combi-zonneboilers \(sanitair warm water en vloerverwarming\)](#).

Certificatiesysteem hernieuwbare energie

Een certificatiesysteem werd in het leven geroepen voor installateurs voor hernieuwbare energie (zonnepanelen, zonneboiler, warmtepomp, pelletkachel) dat uitgewerkt werd door de drie Gewesten.

Het certificaat is niet verplicht, maar de installateurs met een dergelijk certificaat vinden het belangrijk om hun klanten een installatie aan te bieden die goed berekend is en geplaatst is volgens de regels van de kunst.

Drinkwatercircuit voorschriften en keuringen

Iedere nieuwe of gerenoveerde [sanitaire installatie](#) moet gekeurd worden. Ook elke wijziging of uitbreiding van de installatie moet je laten keuren. Bij de keuring bekijken de controleurs de hele sanitaire installatie en gaan ze na of de toestellen correct beveiligd zijn.

Water om te drinken, te koken, te douchen en te baden moet aan de [normen voor drinkwater](#) voldoen. De klant moet zelf zorgen voor de juiste plaatsing van de leidingen en toestellen binnen in de woning, en het onderhoud daarvan. Elke binneninstallatie moet beantwoorden aan een aantal vereisten. Die voorschriften zijn opgenomen in het technisch reglement van de [Vlaamse drinkwaterbedrijven \(AquaFlanders\)](#) en de technische voorschriften binneninstallaties van [Belgaqua](#).

De watermaatschappijen hebben de verplichting om de kwaliteit van het water doorheen de volledige keten (van bron tot kraan) te bewaken. Zeer regelmatig voeren ze dus metingen op het water uit. De watermaatschappijen bezorgen de resultaten van deze controles jaarlijks vóór 1 april aan de Vlaamse Milieu Maatschappij, die ze analyseert en verwerkt in een [rapport](#).

Wateraansluiting en watermeter

Een individuele [bemetering van het waterverbruik](#) per wooneenheid is verplicht bij nieuwbouw en bij renovatie.

Loden waterleidingen

Sinds 2014 is de [loodnorm](#) verstrengd voor leidingwater in Vlaanderen: het drinkwater mag maar 10 microgram lood per liter meer bevatten.

De watermaatschappijen vervangen systematisch de loden aftakkingen en volgen dit op via hun vervangingsprogramma. Ook voor de consument/eigenaar van een woning zullen er strenge regels komen inzake het gebruik en vervanging van lodenleidingen in de huizen.

Septische put

Ligt er geen riolering in de straat, dan ben je in het collectief te optimaliseren buitengebied verplicht een [septische put](#) te plaatsen in afwachting van aansluiting op de riool.

Het rioleringsplan

Het [rioleringsplan](#) is soms ook verplicht bij het stedenbouwkundig dossier.

16.4 Stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“[Art. 10.](#) § 1. Onder stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten moet worden verstaan:

1° het bepleisteren en het bekleden met gips, gipsplaten, mortel of cement van dragers, muren en plafonds, en de herstelling ervan;

2° het bekleden van vloeren met een specie en de herstelling ervan.

§ 2. Voor de toepassing van dit besluit worden de volgende activiteiten niet beschouwd als stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten:

1° het bekleden met gipsplaten van dragers, muren en plafonds en de herstelling ervan, voor zover die werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk schrijnwerkers- of eindafwerkingsactiviteiten uitoefenen, in de zin van dit besluit;

2° het bekleden en het egaliseren van vloeren met een specie, voor zover die werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk tegel-, marmer en natuursteenactiviteiten uitvoeren, in de zin van dit besluit.”

Andere landen:

Gereguleerd in (Duitsland, Frankrijk, Kroatië, Liechtenstein, Oostenrijk en Slovenië) 7/32 (inclusief België)

Specifieke reglementering/normen:

Buiten de normen en STS'en is er specifiek voor stukadoor- en cementeeractiviteiten geen andere reglementering. Vaak gaan deze activiteiten gepaard met isoleren. De activiteit van het isoleren is niet gereguleerd (in temen van gereguleerd beroep) maar de producten en de wijze van isoleren ([EPB-eisen](#)) daarentegen wel. Het plaatsen van gipsplaten in het kader van isolatiewerken is onderworpen aan de beroepsbekwaamheid van stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten.

Extra duiding:

Stukadoor is één van de knelpuntberoepen en detachering voor dit beroep is vrij hoog.

16.5 Tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“[Art. 13](#). § 1. Onder tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten moet worden verstaan het bekleden en herstellen van vloeren en wanden met keramische, betonnen, natuurstenen of marmeren tegels, mozaïek, of elementen van natuursteen of marmer.

§ 2. Voor de toepassing van dit besluit worden de volgende activiteiten niet beschouwd als tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten :

1° de werken met betrekking tot leisteen voor zover die werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten uitoefenen, in de zin van dit besluit;
2° kunstwerken.”

Volgende activiteiten vallen hier niet onder :

- binnen- en buitenmuren bekleden met namaakstenen omdat het niet gaat om keramische, betonnen, natuurstenen of marmeren tegels, mozaïek, of elementen van natuursteen of marmer;
- tuinterrassen of tuinpaden aanleggen met tegels (= geen gebouw);
- epoxyvloeren en steentapijten leggen (het gaat niet om een bekleding met tegels, mozaïek of elementen van natuursteen of marmer);
- terrazzo-vloeren leggen (= geen aparte tegels);
- granitvloeren leggen (= geen aparte tegels).

Andere landen:

Een deel van deze activiteiten is gereguleerd in (Frankrijk, Oostenrijk, Slowakije, Liechtenstein) 5/32 (inclusief België).

In IJsland en Hongarije wordt slechts een deel van die activiteiten gereguleerd en die meer aansluiten bij de eindafwerkingsactiviteiten.

16.6 Dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

"Art. 16. § 1. Onder dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten moet worden verstaan het plaatsen en herstellen van :

1° het dakgebinte;

2° de dakbedekking, uitgezonderd de bedekkingen in plantaardig materiaal, glas, doorschijnend of doorzichtig materiaal;

3° de dichtingswerken aan gevels, zijgevels, daken, dakterrassen en vloeren;

4° de voorzieningen voor het opvangen en het afvoeren van het regenwater.

§ 2. Voor de toepassing van dit besluit worden niet beschouwd als dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten :

1° het plaatsen en herstellen van voorzieningen voor het opvangen en afvoeren van het regenwater, voor zover deze werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk installaties voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair uitvoeren, in de zin van dit besluit;

2° het plaatsen en herstellen van het dakgebinte voor zover deze werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk schrijnwerkers- en glazenmakersactiviteiten uitoefenen, in de zin van dit besluit;

3° de dichtingswerken aan gevels, zijgevels en vloeren met vloeibare producten, voor zover deze werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk eindafwerkingsactiviteiten uitoefenen, in de zin van dit besluit;

4° het plaatsen en herstellen van metalen dakbedekkingen en gebinten, en voorzieningen voor het opvangen en afvoeren van het regenwater, voor zover deze werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk metalen constructies plaatsen en voor zover het werken betreft in het kader van hun eigen en exclusieve activiteit."

Er dient geen beroepsbekwaamheid dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten te bewezen worden voor:

- kelders waterdicht maken (= geen dichtingswerken aan gevels, zijgevels, daken, dakterrassen en vloeren);
- een dampdicht scherm op of onder een dak aanbrengen (het scherm is geen dakbedekking, belangrijk voor de isolatie van het dak en niet voor de bedekking zelf);
- isolatiepanelen op een dak leggen (= geen dakbedekking. Zij beschermen het gebouw niet tegen neerslag);
- fotovoltaïsche cellen plaatsen (zonnepanelen) (panelen niet bedoeld zijn als dakbedekking op zich).

Andere landen:

Gereguleerd in 10/32 (inclusief België).

De vergelijking gaat echter niet volledig op. In een aantal van deze landen beogen de gereguleerde activiteiten niet specifiek de dakdekkings- en waterdichtingsactiviteiten zoals bedoeld bij de Vlaamse regelgeving, maar de isolering/bekleding tegen vocht (regen, grondwater), koude/warmte en geluid. Deze activiteiten worden in Vlaanderen gereguleerd door andere regelgeving inzake waterbeheer, riolering, afvalwater, regenwater, isolatie, ...

Bijkomend is het vereiste kwalificatieniveau vaak A (cfr. art. 13, ER 2005/36/EG) terwijl dit in Vlaanderen B bedraagt.

Specifieke reglementering/normen:

Verplichte installatie van een regenwaterput en infiltratiesysteem bij nieuwbouw en herbouw

Wie een woning bouwt of grondig renoveert, is in bepaalde gevallen verplicht om een [regenwaterput](#) te installeren of infiltratiesysteem te voorzien.

Verplichte keuring van uw privériolering voor afvoer van afval- of regenwater

Bij nieuwbouw of bij grote werken aan het leidingnet voor de afvoer van afval- en/of regenwater, moet men de privéwaterafvoer laten [keuren](#). Met 'privéwaterafvoer' wordt bedoeld: de leidingen voor waterafvoer (van afvalwater en/of regenwater) tot aan de aansluiting op de openbare riolering.

Vanaf 1 juli 2011 is een keuring van de [privéwaterafvoer](#) in een aantal gevallen verplicht.

De rioolbeheerder³³ bepaalt wie in zijn werkingsgebied bevoegd is om de keuring van de privéwaterafvoer uit te voeren.

Verplichte scheiding van afvalwater en regenwater:

In Vlaanderen is het in bepaalde gevallen verplicht om het afvalwater apart te lozen in de riolering en het regenwater af te koppelen van de riolering.

Als het niet mogelijk is om het regenwater te hergebruiken, te laten infiltreren in de grond of tijdelijk op te slaan, mag het ook geloosd worden in de regenwaterafvoer van het gescheiden rioleringsstelsel. De [verplichte scheiding van afvalwater en regenwater](#) hangt af van het rioleringsstelsel in je straat en de ouderdom van de woning.

Hergebruik van regenwater

Het principe van het [hergebruik](#) regenwaterput is eenvoudig. Het regenwater van het dak wordt opgevangen in een waterdichte tank. Via een pomp wordt dit water binnen de woning naar de WC of wasmachine gebracht. Hiervoor leg je een tweede watercircuit aan. Bij keuring van de waterinstallatie (zie hoger) wordt nagegaan of beide gescheiden zijn.

Drainage van grondwater

Om de negatieve milieueffecten te beperken, worden (bron) [bemalingen](#) gereguleerd door VLAREM.

Vlaamse dakisolatienorm voor woningen en huurwoningen

Tegen 2020 moeten alle daken van zowel [woningen als huurwoningen](#), die vóór 1 januari 2006 aangesloten zijn op het elektriciteitsnet, geïsoleerd zijn. Nieuwbouwwoningen (aangesloten op het elektriciteitsnet vanaf 1 januari 2006) die in orde zijn met de [energieprestatieregelgeving](#), voldoen al aan de dakisolatienorm.

Voor alle zelfstandige woningen (= studio, eengezinswoning of appartement) is de nieuwe Vlaamse dakisolatienorm in werking getreden op 1 januari 2015. De regeling geldt niet voor kamers. Ook daken kleiner dan 2 m² worden vrijgesteld.

Als minimumnorm voor dakisolatie wordt een R-waarde van 0,75 m²K/W (vierkante meter kelvin per watt) genomen.

---

³³ [lijst van de rioolbeheerders](#)

Vanaf 1 januari 2020 worden 15 strafpunten toegekend als de woning bij een woningonderzoek niet aan de dakisolatienorm voldoet. Daardoor kan de woning in aanmerking komen voor een ongeschikt verklaring door de burgemeester. Dat betekent dat de eigenaar werken zal moeten uitvoeren om de woning opnieuw conform te maken.

16.7 Schrijnwerk

De activiteiten van schrijnwerk zijn opgesplitst in 2 subcategorieën:

- plaatsen en herstellen van schrijnwerk-glazenmaker;
- algemeen schrijnwerk.

Om de activiteiten van algemeen schrijnwerk te mogen uitoefenen, dient met de beroepsbekwaamheid van plaatsen/herstellen van schrijnwerk aan te vullen met de beroepsbekwaamheid van alle schrijnwerkerstechnieken, bouwen van wanden en verlaagde plafonds, het plaatsen van parket en lambrisering en de technische specificaties (STS) in verband met de schrijnwerkers- en glazenmakersactiviteiten.

16.7.1 . Plaatsen/herstellen van schrijnwerk – glazenmaker

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“[Art. 19](#). § 1. Onder schrijnwerkers- en glazenmakersactiviteiten moet worden verstaan :

1° enerzijds, het plaatsen en herstellen van ramen, deuren, vensterluiken of -blinden, poorten, trappen, veranda's, keuken- en badkamermeubelen en het plaatsen en herstellen van glas en alle duurzaam doorzichtig materiaal.

§ 2. Voor de toepassing van dit besluit worden niet beschouwd als schrijnwerkers- en glazenmakersactiviteiten :

- 1° kunst- en mozaïekwerken;
- 2° het plaatsen en herstellen van dakvensters en -koepels, voor zover die werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk dak- en dichtingswerken uitvoeren in de zin van dit besluit;
- 3° het bouwen en het herstellen van wanden en verlaagde plafonds in gipsplaten, voor zover die werken worden uitgevoerd door ondernemingen die hoofdzakelijk stukadoor-, cementeer en dekvloeractiviteiten uitoefenen in de zin van dit besluit.”

Geen beroepsbekwaamheid nodig :

- Als u alleen het houten skelet (dus de buiten- en binnenmuren) bouwt, moet u de beroepsbekwaamheid voor de schrijnwerkers- en glazenmakersactiviteiten niet bewijzen.
Als u het gebouw verder afwerkt met hout (bijvoorbeeld ramen, deuren en trappen plaatsen, houten vloeren leggen, ...) moet u de beroepsbekwaamheid voor de schrijnwerkers- en glazenmakersactiviteiten wel bewijzen.
- Tuinterrassen of tuinpaden in hout (= geen gebouw).

16.7.2 . Algemeen schrijnwerk

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“[Art. 19](#). § 1. 2° anderzijds alle andere niet in 1° bedoelde schrijnwerkersactiviteiten, zoals het plaatsen en herstellen van bedekkingen van wanden en vloeren met harde materialen.”

Andere landen:

Plaatsen/herstellen van schrijnwerk – glazenmaker: gereguleerd in 7/32 (inclusief België).

Algemeen schrijnwerk: gereguleerd in 10/32 (inclusief België).

Specifieke reglementering/normen:

De aannemer op het gebied van schrijnwerkers- en glazenmakersactiviteiten heeft een bijzondere rol in verband met de energieprestatie van gebouwen.

Dubbel glas verplicht in elke woning vanaf 2020

Tegen 2020 moeten de ramen van alle woningen (dus ook huurwoningen) minstens [dubbel glas](#) hebben. Deze regel geldt voor kamers en zelfstandige woningen (= studio, eengezinswoning of appartement). De dubbelglasverplichting geldt enkel voor de leefruimtes, keukens, slaapkamers en badkamers van een woning. Traphallen, inkomhallen en gangen hoeven dus geen dubbel glas te hebben.

Vanaf 1 januari 2020 wordt bij afwezigheid van dubbel glas strafpunten toegekend:

- 3 strafpunten voor 1 raam met enkele beglazing
- 9 strafpunten voor meer dan 1 raam met enkele beglazing.

Vanaf 1 januari 2023 wordt het aantal strafpunten opgetrokken naar 9 respectievelijk 15 strafpunten. Vanaf 15 strafpunten kan de overheid de [woning ongeschikt verklaren](#).

Formaldehyde in MDF-en spaanplaten: Het Vlaams Binnenmilieubesluit

Spaanplaten worden geperst uit een mengsel van houtspaanders en/of vlasvezels met een bindmiddel (lijm) waaruit formaldehyde kan vrijkomen.

Het [Vlaams Binnenmilieubesluit](#)³⁴ geeft een aantal kwaliteitsnormen voor de formaldehydeconcentratie in de binnenlucht.

---

³⁴ [Het Binnenmilieubesluit \(uitvoeringsbesluit bij het Preventiedecreet\), Besluit van de Vlaamse regering van 11 juni 2004 houdende maatregelen tot bestrijding van de gezondheidsrisico's door verontreiniging van het binnenmilieu](#)

16.8 Eindafwerkingsactiviteiten

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“[Art. 22.](#) § 1. Onder eindafwerkingsactiviteiten moet worden verstaan :

- 1° het bedekken van oppervlakken met verf, vernis of beits om ze te beschermen en te verfraaien;
- 2° het plaatsen van behang, schildersdoek en over hun gehele oppervlakte gelijmde soepele bekledingen;
- 3° het bedekken van muren en vloeren met soepele bekledingen.

§ 2. De werken in verband met publiciteit en toneeldecor worden niet als eindafwerkingsactiviteiten beschouwd.”

Andere landen:

Gereguleerd in 9/32 (inclusief België)

Behalve normen en STS zijn in het bijzonder productnormen van toepassing op deze activiteiten. In het bijzonder voor deze activiteit is de proportionaliteit van de vestigingswetgeving moeilijk verdedigbaar.

16.9 Elektrotechnische activiteiten

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“ Art. 28. § 1. Onder elektrotechnische activiteiten moet worden verstaan het herstellen van elektrische toestellen en het plaatsen en herstellen van alle elektrische installaties voor stroomvoorziening, voor verlichting, voor lichtreclame, voor verwarming, voor andere klimaatregeling dan deze voorzien in artikel 25, voor domotica, voor communicatie, voor signalisatie, voor opname en weergave van beelden of geluiden en voor beveiliging tegen overspanning, brand of diefstal.

§ 2. Voor de toepassing van dit besluit worden de volgende activiteiten niet als elektrotechnische activiteiten beschouwd:

1° het plaatsen en herstellen van buizen en leidingen voor elektriciteitsvoorziening, zonder het bekabelen noch het aansluiten, indien dit gebeurt door ondernemingen die daarvan hun hoofdactiviteit maken;

2° het plaatsen en herstellen van fotovoltaïsche panelen, indien dit gebeurt door ondernemingen die dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten uitoefenen, voor zover dit gebeurt zonder ingreep op de elektriciteitsvoorziening;

3° het herstellen van elektrische toestellen waarvan het vermogen 2 kilowatt niet overschrijdt, door de ondernemingen waarvan de verkoop van elektrische toestellen de hoofdactiviteit is;

4° het aansluiten van toestellen op een sterkstroominstallatie, indien dit een noodzakelijke dienst na de verkoop is van een onderneming waarvan de hoofdactiviteit de verkoop is van dergelijke toestellen, voor zover die aansluiting kan gebeuren op een bestaand aansluitpunt;

5° de werken die worden uitgevoerd in het kader van de beroepsactiviteit van installateur-frigorist.”

Andere landen:

Gereguleerd in 20/32 (inclusief België).

Extra duiding :

Vaak is het gebruik van de titel of het voorbehoud van uitoefening van activiteiten beperkt tot elektriciteitswerken met hoge spanning en voltage, aan controleactiviteiten/inspectie (electrical supervisors) elektriciteitscentrales, installatie van brandbeveiligingssystemen,...

Onder impuls van de Europese Commissie hebben de lidstaten een “mutual evaluation” uitgevoerd van deze gereguleerde activiteiten en titels.

Naast de bedenking dat er hoge diversiteit was in de benadering van de reglementering alsook van de activiteiten die gevat werden door de reglementering, maakte de Europese Commissie onder meer volgende bedenkingen en aanbevelingen:

“...It has to be noted that only the minority of Member States report on their analysis concerning the proportionality of their measures. Questions on this subject are often not answered or answers are too general and do not present any tangible facts and figures.

Member States are invited to reflect further upon their different approaches and to meaningfully assess the proportionality of their restrictive measures.

As a thought exercise for those professions with safety risks, it could be illuminating to interrogate the impact of regulation on supply and demand and the potential for unintended consequences whereby some consumers are priced out of the market and, in this way, exacerbating those safety risks that the regulation is intended to guard against.

...

In particular in the construction sector there are many rules in all Member States concerning the way works have to be executed. Member States are invited to consider those rules together with the rules concerning the access to a profession..

..."

Naar aanleiding van deze mutual evaluation hebben meerdere EU-lidstaten aangekondigd hun wetgeving te herzien.

Specifieke reglementering/normen/erkenningen:

Energienormen voor nieuwbouw en renovatie : EPB-eisen

EPB staat voor 'Energieprestaties en Binnenklimaat'. De meeste gebouwen in Vlaanderen moeten een minimumniveau halen op het gebied van isolatie, energiezuinigheid of energieprestatie³⁵ en ventilatie.

Het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (AREI)

De voornaamste algemene wettelijke voorschriften inzake de elektrische installaties zijn terug te vinden in het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties ([AREI](#)). Dit AREI werd ingevoerd bij koninklijk besluit van 10 maart 1981. Het is van toepassing op de elektrische installaties die na 1 oktober 1981 in werking werden gesteld. Het geeft een reeks beschermingsmaatregelen tegen de effecten van elektriciteit en bevat bovendien voorschriften met betrekking tot de keuze en de aanwending van elektrische leidingen, machines en apparaten.

Keuring van uw elektrische installatie (AREI)

Elke elektrische installatie moet door een erkend controle organisme [gekeurd](#) worden volgens de AREI normen, eender wanneer ze in gebruik **werd genomen, bij elke wijziging, verzwarend of uitbreiding**.

Deze keuring mag enkel gebeuren door een [controleorganisme erkend door de minister van Energie](#). Indien de installatie in orde is, levert het organisme een gelijkvormigheidsverslag af.

Zonnepanelen

Na de plaatsing van [zonnepanelen](#) moet de installatie gekeurd worden (zie AREI-keuring).

Erkende beveiligingsonderneming

De onderneming die alarmsystemen en centrales wenst te concipiëren, plaatsen, herstellen of onderhouden moet een [erkenning als beveiligingsonderneming](#) hebben. Een erkenning is vijf jaar geldig en kan verlengd worden.

---

³⁵ Bijvoorbeeld fotovoltaïsche cellen plaatsen (zonnepanelen)

16.10 Algemene aannemingsactiviteiten

Activiteiten:

Wetgeving: KB 29-01-2007

“[Art. 31](#). Oefent algemene aannemingsactiviteiten uit, hij die namens en voor rekening van derden, in uitvoering van een aannemingscontract, een gebouw bouwt, verbouwt, laat bouwen of verbouwen zodat dit afgewerkt wordt, en daarvoor een beroep doet op meerdere onderaannemers.”

Andere landen:

Gereguleerd in 8/32 (inclusief België).

Extra duiding³⁶ :

In Zwitserland is in slechts 6 van de 26 kantons de activiteit gereguleerd. Eénmaal de ondernemer zijn 1e vestiging heeft opgericht in een kanton waar de activiteit niet gereguleerd is, dan kan de ondernemer zich vrij vestigen in elk ander kanton, zonder aan de vestigingsvoorwaarden van het nieuwe kanton te moeten voldoen.

In Cyprus is deze activiteit enkel gereguleerd voor grote projecten en in verschillende landen leunen de activiteiten van de “aannemer” eerder aan bij deze van architect dan aannemer volgens de Vlaamse Regelgeving.

17 Contactinformatie

Saskia Baele - Beleidsondersteunend jurist
Vlaamse Overheid
Agentschap Innoveren en Ondernemen
Dienst Toegang tot het Beroep
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel
Tel: 02/553.37.61
E-mail: saskia.baele@vlaio.be

---

³⁶ “Overview of the regulatory framework in the construction sector by using the example of civil engineers; report based on information transmitted by Members States and on the meeting of 30 September 2014”

18 Bijlage 1: Bijkomende controle momenten

18.1 Wat als verhuurder?

18.1.1 Conformiteitsattest

Als men een woning, appartement of studentenkamer verhuurt in het Vlaamse Gewest, moet die woning voldoen aan bepaalde kwaliteitsnormen (bepaald in de Vlaamse Wooncode). De eigenaar-verhuurder kan laten controleren of de huurwoning aan die normen voldoet en dat laten vastleggen in een conformiteitsattest, een officiële verklaring van de gemeente.

[Conformiteitsattest voor \(huur\)woningen](#)

18.1.2 Energieprestatiecertificaat (EPC) voor huurwoningen

Voor men de woning te huur aanbiedt op de huurmarkt, moet de eigenaar ook een energieprestatiecertificaat (EPC) kunnen voorleggen. Het EPC geeft de energiezuinigheid van de woning weer met een score.

[Energieprestatiecertificaat \(EPC\) bij verkoop of verhuur van woningen](#)

18.1.3 Verplichte rookmelders

De verhuurder is verplicht om voldoende rookmelders te installeren in de huurwoning. Op elke verdieping moet minstens 1 rookmelder geïnstalleerd zijn.

[Rookmelders verplicht in \(nieuwe\) woningen, huurwoningen en kamers](#)

18.2 Wat bij verkoop?

Als men een woning wil verkopen, moet men een aantal attesten kunnen voorleggen en moet de verkoopadvertentie verplicht bepaalde informatie bevatten. Zo krijgen de potentiële kopers meer zekerheid over de staat waarin de woning zich bevindt.

In dit overzicht laten we bodemattest, informatieplicht over de overstromingsgevoeligheid van vastgoed, stedenbouwkundig uittreksel alsook de informatie over de erfgoedwaarde buiten beschouwing.

18.2.1 Keuringsattest van de elektrische installatie

Met een keuringsattest van de elektrische installatie bij de verkoop, weet de koper of de elektriciteit aan de normen voldoet. Het keuringsattest mag zowel positief als negatief zijn. De koper heeft dan 18 maanden de tijd om de elektrische installatie in orde te brengen.

18.2.2 Energieprestatiecertificaat (EPC)

Vóór dat men de woning te koop aanbiedt, moet de eigenaar ook een energieprestatiecertificaat (EPC) hebben. Het EPC geeft de energiezuinigheid van de woning weer met een score.

18.2.3 Postinterventiedossier

Bij de verkoop van een woning die na mei 2001 werd gebouwd of gerenoveerd door een aannemer, moet een postinterventiedossier met de technische gegevens over de structuren van het gebouw en de materialen meegeleverd worden.

In het [postinterventiedossier \(PID\)](#) zitten de verschillende plannen van een woning of gebouw, zoals het architectuurplan, maar ook de plannen van de technische installaties zoals de elektriciteit en het sanitair. Daarnaast bevat het dossier ook de namen en contactgegevens van de betrokken architect, veiligheidscoördinator en hoofdaannemers, die het gebouw hebben opgetrokken.

Het postinterventiedossier (PID) wordt opgemaakt door de veiligheidscoördinator of aannemer en hoort bij een woning of gebouw. Het moet gedurende de volledige levensduur van het gebouw bij het gebouw blijven, ook na de verkoop. Zo kan een eigenaar, huurder, architect of aannemer, bij eventuele verbouwingen, op een eenvoudige manier achterhalen welke de structuren van het gebouw zijn, hoe de structuur werd opgebouwd en welke materialen er in een gebouw zitten.

Telkens wanneer er na de oprichting van de woning of het gebouw nog bouwwerken worden uitgevoerd, moeten die vermeld worden in het postinterventiedossier. Alle wijzigingen moeten op de betreffende plannen worden aangeduid, samen met de naam van uitvoerder. Wanneer de eigenaar zelf werken uitvoert, is hij/zij zelf verantwoordelijk voor het aanvullen van het dossier.

Een postinterventiedossier is verplicht bij elke verkoop van een woning of appartement waarvan de bouw is begonnen na 1 mei 2001 of waaraan werken zijn uitgevoerd sinds 1 mei 2001 door één of meerdere aannemers.

19 Bijlage 2: Tabel gereglementeerde beroepen Europa

BEROEP	België	Bulgarije	Cyprus	Denemarken	Duitsland	Estland	Finland	Frankrijk	Griekenland	Hongarije	Ierland	IJsland	Italië	Kroatië	Letland	Liechtenstein	Litouwen	Luxemburg	Malta	Nederland	Noorwegen	Oostenrijk	Polen	Portugal	Roemenië	Slovakije	Slovenië	Spanje	Tsjechië	UK	Zweden	Zwitserland
algemeen schrijnwerk	B	NG	NG	NG	C	NG	NG	B	NG	B	NG	B	NG	B	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	G	B	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG
plaatsen/herstellen van schrijnwerk - glazenmaker	B	NG	NG	NG	C	NG	NG	NG	NG	B	NG	B	NG	B	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	C	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG
installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair	B	NG	NG	A B C	C	A	G	B	B C	B C	B	B	B	B	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	C	A B	B A	NG	B	B A	B A	A	A	NG	NG
installateur-frigorist	B	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	B	NG	NG	G	NG	A	NG	NG	NG	NG
elektrotechnische activiteiten	B	NG	B D	C	NG	NG	NG	B	B C	B	D	B	B	B	C	C	NG	NG	G	NG	B	C	B	NG	NG	A	B	A	NG	NG	NG	D B
ruwbouwactiviteiten	B	NG	NG	NG	C	NG	NG	B	NG	B	NG	B	NG	B	NG	G	NG	NG	G	NG	NG	C	NG	NG	NG	G	NG	NG	A	NG	NG	NG
stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten	B	NG	NG	NG	C	NG	NG	B	NG	NG	NG	NG	NG	B	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	G	NG	NG	NG	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG
tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten	B	NG	NG	NG	NG	NG	NG	B	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	B	NG	NG	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	NG
eindafwerkingsactiviteiten	B	NG	NG	NG	C	NG	NG	B	NG	B	NG	B	NG	B	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	B	NG	NG	NG	NG	NG	NG	A	NG	NG	NG
dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten	B	NG	NG	NG	C	NG	NG	B	NG	NG	A	NG	NG	G	NG	G	NG	NG	NG	NG	NG	C	NG	NG	NG	G	B	NG	A	NG	NG	NG
algemene aannemingsactiviteiten	D	NG	C	NG	NG	NG	NG	B	NG	G	NG	NG	NG	E	NG	NG	NG	G	NG	NG	NG	C	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	NG	C

Bron: Europese databank Gereglementeerde beroepen

NG: niet gereglementeerd

G: gereglementeerd

A/B/C= classificatie volgens artikel 11 van Richtlijn 2005/36/EG